

C/2023/111

11.10.2023.

OBAVIJEST KOMISIJE

Tehničke smjernice o primjeni načela nenanošenja bitne štete u okviru Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost

(C/2023/111)

Ovaj se dokument temelji na tekstu Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost o kojem su Europski parlament i Vijeće postigli politički dogovor u prosincu 2020. (2020/0104 (COD)) ⁽¹⁾.

Ove tehničke smjernice osmišljene su kao pomoć nacionalnim tijelima pri izradi planova za oporavak i otpornost na temelju Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost. Za pravno obvezujuće tumačenje prava Unije nadležan je isključivo Sud Europske unije.

Uredbom o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost predviđeno je da se nijednom mjerom uključenom u plan za oporavak i otpornost ne smije nanijeti bitna šteta okolišnim ciljevima u smislu članka 17. Uredbe o taksonomiji ⁽²⁾ ⁽³⁾. U skladu s Uredbom o Mehanizmu za oporavak i otpornost, ocjenom planova za oporavak i otpornost trebalo bi osigurati da svaka mjera (tj. svaka reforma i svako ulaganje) u okviru plana bude usklađena s načelom nenanošenja bitne štete ⁽⁴⁾.

U Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost navodi se i da bi Komisija trebala pružiti tehničke smjernice o primjeni načela nenanošenja bitne štete u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost ⁽⁵⁾. Ovaj dokument sadržava te tehničke smjernice. Smjernice su ograničene na utvrđivanje načina primjene načela nenanošenja bitne štete samo u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost, uzimajući u obzir njegova posebna obilježja, te se njima ne dovodi u pitanje primjena i provedba Uredbe o taksonomiji i drugih zakonodavnih akata donesenih u vezi s drugim fondovima EU-a. Cilj je ovih smjernica pobliže objasniti značenje načela nenanošenja bitne štete i njegovu primjenu u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost te pojasniti kako države članice mogu dokazati da su mjere predložene u planu za oporavak i otpornost usklađene s tim načelom. Konkretni primjeri o tome kako dokazati poštovanje načela nenanošenja bitne štete u planovima prikazani su u Prilogu IV. ovim smjernicama.

1. ŠTO JE NAČELO NENANOŠENJA BITNE ŠTETE?

Za potrebe Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost nenanošenje bitne štete treba tumačiti u smislu članka 17. Uredbe o taksonomiji. U tom je članku definirano što predstavlja „bitnu štetu” za šest okolišnih ciljeva obuhvaćenih Uredbom o taksonomiji:

1. smatra se da djelatnost bitno šteti **ublažavanju klimatskih promjena** ako dovodi do bitnih emisija stakleničkih plinova;

⁽¹⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14310-2020-INIT/en/pdf>. U okviru tekuće pravne revizije moguće su izmjene u numeriranju i tekstu normativnih odredbi.

⁽²⁾ Vidjeti članak 4.a (Horizontalna načela) Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost (u kojem se navodi da se u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost mogu podupirati samo mjere usklađene s načelom nenanošenja bitne štete) i članke 15. i 16. (Plan za oporavak i otpornost i Ocjena Komisije) (u kojima se nadalje navodi da planovi za oporavak i otpornost trebaju sadržavati objašnjenje načina na koji plan osigurava da se nijednom mjerom uključenom u provedbu reformi i ulaganja uključenom u plan ne nanosi bitna šteta okolišnim ciljevima u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852 („ne nanosi bitnu štetu”) i da se na temelju toga trebaju ocijeniti.

⁽³⁾ „Uredba o taksonomiji” je Uredba (EU) 2020/852 o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja utvrđivanjem sustava klasifikacije (ili „taksonomije”) za okolišno održive gospodarske djelatnosti.

⁽⁴⁾ U Smjernicama za ocjenjivanje u okviru Mehanizma priloženima Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost utvrđen je niz smjernica na temelju kojih će Komisija ocjenjivati prijedloge planova za oporavak i otpornost država članica. U njima se zahtijeva da Komisija upotrebljava sustav ocjenjivanja s ocjenama od A do C za sve kriterije obuhvaćane „ocjenom Komisije” iz članka 16. stavka 3. Uredbe. Kriterijem za ocjenjivanje (d) pojašnjava se da Komisija pri ocjenjivanju načela nenanošenja bitne štete ima na raspolaganju samo dvije ocjene, A ili C: „A” ako nijedna mjera uključena u plan za oporavak i otpornost ne dovodi do bitne štete za okolišne ciljeve i „C” ako jedna ili više mjera dovode do bitne štete za okolišne ciljeve (u smislu članka 17. Bitna šteta za okolišne ciljeve Uredbe o taksonomiji). U tom je prilogu određeno da plan za oporavak i otpornost ne zadovoljava kriterije ocjenjivanja već i ako mu je dodijeljena samo jedna ocjena C. U tom slučaju Komisija ne bi mogla potvrditi plan.

⁽⁵⁾ Ovim se tehničkim smjernicama dopunjuju početne smjernice koje je Komisija dala u Godišnjoj strategiji održivog rasta 2021. te priloženi radni dokument službi Komisije i njegove ažurirane verzije.

2. smatra se da djelatnost bitno šteti **prilagodbi klimatskim promjenama** ako dovodi do povećanog štetnog učinka trenutačne klime i očekivane buduće klime na samu tu djelatnost ili na ljude, prirodu ili imovinu ⁽⁶⁾;
3. smatra se da djelatnost bitno šteti **održivoj uporabi i zaštiti vodnih i morskih resursa** ako je štetna za dobro stanje ili dobar ekološki potencijal vodnih tijela, među ostalim površinskih i podzemnih voda ili za dobro stanje okoliša morskih voda;
4. smatra se da djelatnost bitno šteti **kružnom gospodarstvu**, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje, ako dovodi do znatne neučinkovitosti u uporabi materijala ili u izravnoj ili neizravnoj uporabi prirodnih resursa ili ako znatno povećava stvaranje, spaljivanje ili odlaganje otpada ili ako dugoročno odlaganje otpada može uzrokovati bitnu i dugoročnu štetu za okoliš;
5. smatra se da djelatnost bitno šteti **sprečavanju i kontroli onečišćenja** ako dovodi do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju;
6. smatra se da djelatnost bitno šteti **zaštiti i obnovi bioraznolikosti i ekosustava** ako je u znatnoj mjeri štetna za dobro stanje i otpornost ekosustava ili je štetna za stanje očuvanosti staništa i vrsta, među ostalim onih od interesa za Uniju.

2. KAKO BI NAČELO NENANOŠENJA BITNE ŠTETE TREBALO PRIMJENJIVATI U KONTEKSTU MEHANIZMA ZA OPORAVAK I OTPORNOST

U ovom se odjeljku daju smjernice o ključnim pitanjima na kojima se temelji ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete: činjenica da se ocjenom usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete (odjeljak 2.1.) moraju obuhvatiti sve mjere, iako se za neke mjere ta ocjena može provesti u pojednostavnjenom obliku (odjeljak 2.2.); relevantnost zakonodavstva EU-a o okolišu i procjena utjecaja na okoliš (odjeljak 2.3.); temeljna vodeća načela ocjenjivanja (odjeljak 2.4.); i primjenjivost kriterija tehničke provjere iz Uredbe o taksonomiji (odjeljak 2.5.).

2.1 Ocjenom usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete moraju se obuhvatiti sve mjere

Države članice moraju dostaviti ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za svaku mjeru ⁽⁷⁾ u planu za oporavak i otpornost. U skladu s Uredbom o Mehanizmu za oporavak i otpornost *nijedna mjera* uključena u plan za oporavak i otpornost ne bi smjela dovesti do bitne štete za okolišne ciljeve, pa Komisija ne može pozitivno ocijeniti plan ako jedna ili više mjera nisu usklađene s načelom nenanošenja bitne štete. Stoga države članice moraju dostaviti *pojedinačnu* ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za svaku mjeru unutar svake komponente plana ⁽⁸⁾. Dakle, ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete ne provodi na razini plana ni na razini pojedinih komponenti plana, već na razini svake mjere. To jednako vrijedi za mjere za koje se smatra da doprinose zelenoj tranziciji i za sve ostale mjere uključene u planove za oporavak i otpornost ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ To konkretno znači da se bitna šteta za cilj prilagodbe klimatskim promjenama može prouzročiti: i. ako se djelatnost ne prilagodi štetnim učincima klimatskih promjena, kada je djelatnost izložena riziku od takvih učinaka (npr. zgrada na poplavnom području), ili ii. lošom prilagodbom, ako se uvedenim rješenjem za prilagodbu klimatskim promjenama štiti jedno područje („ljudi, priroda ili imovina”), a istodobno poveća rizik na drugom području (npr. izgradnja nasipa oko zemljišta na poplavnom području kojim se šteta samo premješta s jednog zemljišta na nezaštićeno susjedno zemljište).

⁽⁷⁾ U skladu s člankom 14. (Prihvatljivost) Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost „Planovi za oporavak i otpornost koji su prihvatljivi za financiranje u okviru ovog Mehanizma obuhvaćaju mjere za provedbu reformi i javnih ulaganja”.

⁽⁸⁾ Usklađenost s načelom nenanošenja bitne štete ocjenjuje se na razini svake mjere u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost, dok se članak 17. (Bitna šteta za okolišne ciljeve) Uredbe o taksonomiji odnosi na *gospodarske djelatnosti*. Mjera u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost (tj. ulaganje ili reforma) intervencija je koja može biti gospodarska djelatnost ili koja može potaknuti gospodarske djelatnosti ili promjene u gospodarskim djelatnostima. Stoga se za potrebe Mehanizma za oporavak i otpornost *gospodarske djelatnosti* iz članka 17. Uredbe o taksonomiji tumače kao *mjere* u ovim smjernicama.

⁽⁹⁾ Opseg aktivnosti obuhvaćenih ocjenom usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete na temelju Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost po svojoj je prirodi drukčiji i znatno širi od onoga iz Uredbe o taksonomiji, čiji je cilj utvrditi okolišno održive gospodarske djelatnosti. U njoj se klasificiraju i utvrđuju kriteriji za okolišno održive gospodarske djelatnosti koje znatno doprinose okolišnim ciljevima iz članaka od 10. do 15. te uredbe i ne nanose bitnu štetu tim ciljevima. Po tome se razlikuje od Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost čiji je cilj dokazati da razne vrste mjera ne nanose bitnu štetu ni jednom od utvrđenih okolišnih ciljeva.

Države članice trebaju ocijeniti i reforme i ulaganja. U okviru Mehanizma za oporavak i otpornost države članice moraju predstaviti koherentne pakete mjera koji uključuju i reforme i ulaganja (u skladu s člankom 14. stavkom 1. Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost). Ocjenjivanje usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete mora se provesti za ulaganja, ali i za reforme. Reforme u nekim sektorima, uključujući industriju, promet i energiju, imaju potencijal znatno doprinijeti zelenoj tranziciji, ali uključuju i rizik od nanošenja bitne štete za neke okolišne ciljeve, ovisno o tome kako su koncipirane ⁽¹⁰⁾. Nasuprot tome, provedbom reformi u nekim drugim sektorima (npr. obrazovanje i osposobljavanje, javna uprava te umjetnost i kultura) rizik od štete za okoliš vjerojatno će biti ograničen (vidjeti pojednostavnjeni pristup u odjeljcima 2.2. i 3.), neovisno o potencijalnom doprinosu zelenoj tranziciji, koji u svakom slučaju može biti znatan. Ove bi smjernice državama članicama trebale pomoći u provedbi ocjene usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete i za ulaganja i za reforme. Obveza provođenja ocjene usklađenosti reformi s načelom nenanošenja bitne štete ne bi smjela odvratiti države članice od toga da u svoje planove za oporavak i otpornost uvrste važne reforme u području industrije, prometa i energije s obzirom na to da te mjere imaju znatan potencijal potaknuti zelenu tranziciju i promicati oporavak.

2.2 Za neke mjere dopuštena je pojednostavnjena ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Iako je ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete obvezna za sve mjere, u slučaju mjera bez predvidivog učinka ili s neznatnim predvidivim učinkom na sve ili neke od šest okolišnih ciljeva može se primijeniti pojednostavnjeni pristup. Neke mjere po svojoj prirodi imaju ograničen utjecaj na jedan ili više okolišnih ciljeva. U tom slučaju države članice mogu navesti kratko obrazloženje za te okolišne ciljeve, a u materijalnoj ocjeni usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete usredotočiti se na okolišne ciljeve na koje bi učinak mogao biti znatan (vidjeti odjeljak 3. korak 1.). Na primjer, reforma tržišta rada u cilju povećanja opće razine socijalne zaštite samozaposlenih osoba ne bi imala predvidivi učinak ni na jedan od šest okolišnih ciljeva ili bi taj učinak bio neznatan, te bi se za svih šest ciljeva moglo navesti kratko obrazloženje. Isto tako, za neke jednostavne mjere energetske učinkovitosti, kao što je zamjena postojećih prozora novim, energetski učinkovitim prozorima, moglo bi se navesti kratko obrazloženje u pogledu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za cilj ublažavanja klimatskih promjena. Nasuprot tome, taj pojednostavnjeni pristup vjerojatno se ne bi mogao primijeniti na ulaganja i reforme u određenim područjima (npr. energija, promet, gospodarenje otpadom, industrija) u kojima je rizik od negativnog učinka na okolišne ciljeve veći.

Ako se mjera prati kao mjera kojom se 100 % podupire jedan od šest okolišnih ciljeva, smatra se da je ta mjera usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za taj cilj ⁽¹¹⁾. U skladu s „Metodologijom praćenja klimatskih mjera” priloženom Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost neke se mjere prate kao mjere kojima se podupiru ciljevi u području klimatskih promjena ili drugi okolišni ciljevi u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost. Ako se mjera prati kao mjera kojom se podupiru ciljevi u području klimatskih promjena s koeficijentom 100 %, smatra se da je načelo nenanošenja bitne štete zadovoljeno u odnosu na relevantni cilj u području klimatskih promjena (tj. ublažavanje klimatskih promjena ili prilagodba klimatskim promjenama) ⁽¹²⁾. Ako se mjera prati kao mjera kojom se podupiru okolišni ciljevi s koeficijentom 100 %, osim ciljeva u području klimatskih promjena, smatra se da je načelo nenanošenja bitne štete zadovoljeno za relevantni okolišni cilj (tj. vodni i morski resursi, kružno gospodarstvo, sprečavanje i kontrola onečišćenja ili bioraznolikost i ekosustavi). U svakom slučaju države članice morat će utvrditi koji se od šest okolišnih ciljeva iz Uredbe o taksonomiji podupire mjerom i to potkrijepiti. Neovisno o tome, morat će dokazati i da mjera bitno ne šteti ostalim okolišnim ciljevima ⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Na primjer, ako bi reforma mogla dovesti do povećanog financiranja fosilnih goriva od strane banaka i financijskih institucija u državnom vlasništvu ili do povećanja eksplicitnih ili implicitnih subvencija za fosilna goriva, moglo bi se smatrati da postoji rizik od nanošenja bitne štete ciljevima ublažavanja klimatskih promjena i sprečavanja i kontrole onečišćenja. To bi trebalo uzeti u obzir u ocjeni usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete.

⁽¹¹⁾ Kako bi utvrdile koliko određena mjera doprinosi općim klimatskim ciljevima iz Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost i izračunale ukupne udjele dodijeljene klimatskim mjerama u ukupnim sredstvima plana, države članice trebaju primjenjivati metodologiju, područja intervencije i povezane koeficijente za praćenje klimatskih mjera u skladu s „Metodologijom praćenja klimatskih mjera” priloženom Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost. Ako Komisija nije potvrdila odabir područja intervencije i koeficijent koji je predložila država članica, neće se automatski smatrati da je mjera usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj ili ciljeve i morat će se provesti ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete.

⁽¹²⁾ Na primjer, u ovu kategoriju mogao bi se uvrstiti program potpore/obnove za zamjenu zastarjelih željezničkih vozila željezničkim vozilima bez ispušnih plinova.

⁽¹³⁾ Pristup naveden u ovom odlomku ne primjenjuje se na mjere koje se prate s koeficijentom 40 %. Za takve mjere države članice morat će objasniti zašto je mjera usklađena s načelom nenanošenja bitne štete, uzimajući u obzir opća načela navedena drugdje u ovim smjernicama (npr. države članice morat će potvrditi da nisu uključena fosilna goriva ili da su ispunjeni kriteriji iz Priloga III. u odnosu na cilj ublažavanja klimatskih promjena). Ako mjere koje se prate s koeficijentom 40 % nemaju predvidivi učinak na određeni okolišni cilj ili je taj učinak neznatan ili ako „znatno doprinose” određenom okolišnom cilju u skladu s Uredbom o taksonomiji, države članice moći će i u tom slučaju primijeniti pojednostavnjeni pristup za taj okolišni cilj (u skladu s prvim i trećim odlomkom odjeljka 2.2.).

Isto tako, ako mjera „znatno doprinosi” ⁽¹⁴⁾ jednom od šest okolišnih ciljeva u skladu s Uredbom o taksonomiji, smatra se da je ta mjera usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za taj cilj ⁽¹⁵⁾. Na primjer, država članica koja predlaže mjeru kojom se podupire proizvodnja opreme za energetske učinkovitost zgrada (npr. detektori prisutnosti i dnevnog svjetla za rasvjetne sustave) ne bi trebala provesti materijalnu ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za cilj ublažavanja klimatskih promjena ako može dokazati da predložena mjera „znatno doprinosi” tom okolišnom cilju u skladu s Uredbom o taksonomiji. U tom bi slučaju država članica trebala samo dokazati nenanošenje bitne štete za preostalih pet okolišnih ciljeva.

2.3 Relevantnost prava EU-a i procjene učinka

Usklađenost s primjenjivim zakonodavstvom o okolišu na razini EU-a i nacionalnoj razini zasebna je obveza te se njezinim ispunjavanjem ne otklanja potreba za ocjenom usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete. Sve mjere predložene u planovima za oporavak i otpornost moraju biti u skladu s relevantnim zakonodavstvom EU-a, uključujući relevantno zakonodavstvo o okolišu. Iako usklađenost s postojećim zakonodavstvom EU-a snažno upućuje na to da mjera neće nanijeti štetu okolišu, to ne znači automatski da je mjera usklađena s načelom nenanošenja bitne štete, osobito stoga što neki od ciljeva obuhvaćenih člankom 17. još nisu u potpunosti uključeni u zakonodavstvo EU-a o okolišu.

Pri ocjeni usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete trebalo bi uzeti u obzir procjene učinka povezane s okolišnom dimenzijom mjere ili provjeru održivosti mjere. One doduše automatski ne podrazumijevaju odsutnost bilo kakve bitne štete, ali snažno upućuju na nenanošenje bitne štete za više relevantnih okolišnih ciljeva. Prema tome, ako je država članica za određenu mjeru uključenu u plan za oporavak i otpornost provela procjenu utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2011/92/EU, stratešku procjenu utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom 2001/42/EZ ⁽¹⁶⁾ ili provjeru održivosti / otpornosti na klimatske promjene, kako je utvrđeno u smjernicama Komisije o provjeri održivosti u skladu s Uredbom o programu InvestEU, to može poslužiti kao potpora argumentima koje je država članica iznijela u kontekstu ocjene usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete. Na primjer, ovisno o obliku konkretne mjere, provedba procjene utjecaja na okoliš i provedba potrebnih mjera ublažavanja za zaštitu okoliša u nekim slučajevima, a posebno kad je riječ o ulaganjima u infrastrukturu, može biti dovoljna za dokazivanje usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za neke relevantne okolišne ciljeve (prije svega održivu uporabu i zaštitu morskih i vodnih resursa ⁽¹⁷⁾ te zaštitu i obnovu bioraznolikosti i ekosustava ⁽¹⁸⁾). Međutim, to državu članicu ne oslobađa od obveze da provede ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za tu mjeru jer procjena utjecaja na okoliš, strateška procjena utjecaja na okoliš i provjera održivosti / otpornosti na klimatske promjene ne obuhvaćaju sve aspekte koji se zahtijevaju u okviru ocjene usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete ⁽¹⁹⁾. To je stoga što ni pravne obveze iz Direktive o procjeni utjecaja na okoliš i Direktive o

⁽¹⁴⁾ U člancima od 10. do 16. Uredbe o taksonomiji definirano je što znači „znatno doprinosi” za svaki od šest okolišnih ciljeva te za „omogućujuće djelatnosti”. Da bi mogle primijeniti pojednostavnjeni postupak opisan u ovom odlomku, države članice trebale bi dokazati da mjera „znatno doprinosi” jednom ili više okolišnih ciljeva u skladu s člancima od 10. do 16. Uredbe o taksonomiji (vidjeti i odjeljak 2.5.).

⁽¹⁵⁾ Ta je opcija posebno važna za djelatnosti za koje je utvrđeno da znatno doprinose nekom okolišnom cilju u skladu s Uredbom o taksonomiji, ali kojima u okviru „Metodologije praćenja klimatskih mjera” priložene Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost nije dodijeljen koeficijent 100 % za potporu klimatskim ili okolišnim ciljevima. U području ublažavanja klimatskih promjena te djelatnosti uključuju, na primjer: određena laka vozila s niskim razinama emisija i bez emisija; određena plovila bez emisija ili s niskim razinama emisija; određena teška vozila s niskim razinama emisija i bez emisija; infrastrukturu za prijenos i distribuciju električne energije; mreže za prijenos i distribuciju vodika; određene aktivnosti gospodarenja otpadom (npr. odvojeno prikupljeni neopasni otpad koji se odvaja na izvoru i priprema za ponovnu uporabu/recikliranje) te revolucionarna istraživanja, razvoj i inovacije u području kružnog gospodarstva.

⁽¹⁶⁾ Procjena utjecaja na okoliš je postupak kojim se osigurava da se prije donošenja odluka uzmu u obzir moguće posljedice planova/programa/projekata za okoliš. Procjene utjecaja na okoliš mogu se provesti za pojedinačne projekte, npr. za branu, autocestu, zračnu luku ili tvornicu, na temelju Direktive 2011/92/EU (Direktiva o procjeni utjecaja na okoliš), ili za javne planove ili programe, na temelju Direktive 2001/42/EZ (Direktiva o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš).

⁽¹⁷⁾ Ako procjena utjecaja na okoliš uključuje procjenu utjecaja na vode u skladu s Direktivom 2000/60/EZ, a utvrđeni rizici uzeti su u obzir pri osmišljavanju mjere.

⁽¹⁸⁾ Ne dovodeći u pitanje dodatne procjene propisane direktivama 2009/147/EZ i 92/43/EEZ, ako je operacija smještena na osjetljivim područjima sa stajališta biološke raznolikosti ili u blizini tih područja (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, lokalitete uvrštene na popis svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja bioraznolikosti te druga zaštićena područja).

⁽¹⁹⁾ Isto tako, ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete ne podrazumijeva oslobađanje od obveze (strateške) procjene utjecaja na okoliš, provjere otpornosti na klimatske i okolišne promjene i provjere održivosti, ako se to zahtijeva postojećim zakonodavstvom EU-a, primjerice za projekte koji se financiraju iz fonda InvestEU ili Instrumenta za povezivanje Europe.

strateškoj procjeni utjecaja na okoliš ni pristup utvrđen u relevantnim smjernicama Komisije o provjerama ne odgovaraju u cijelosti onome što je propisano u članku 17. („Bitna šteta za okolišne ciljeve”) Uredbe o taksonomiji ⁽²⁰⁾.

2.4 Vodeća načela za ocjenjivanje usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost relevantni su izravni i primarni neizravni učinci mjere ⁽²¹⁾. Izravni učinci mogu podrazumijevati učinke mjere na razini projekta (npr. proizvodni pogon, zaštićeno područje) ili na razini sustava (npr. željeznička mreža, sustav javnog prijevoza) koji nastaju u vrijeme provedbe mjere. Primarni neizravni učinci mogu podrazumijevati učinke izvan tih projekata ili sustava koji mogu nastati nakon provedbe mjere ili nakon isteka razdoblja Mehanizma za oporavak i otpornost, ali su razumno predvidivi i relevantni. Primjer *izravnog* učinka u području cestovnog prometa bila bi upotreba materijala tijekom izgradnje ceste. Primjer *primarnog neizravnog* učinka bile bi očekivane buduće emisije stakleničkih plinova zbog povećanja ukupnog prometa u fazi korištenja ceste.

U ocjeni usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete potrebno je uzeti u obzir životni ciklus aktivnosti koja proizlazi iz mjere. Na temelju članka 17. („Bitna šteta za okolišne ciljeve”) Uredbe o taksonomiji „bitna šteta” u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost procjenjuje se uzimajući u obzir životni ciklus. Za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost, umjesto provođenja procjene životnog ciklusa dovoljno je uzeti u obzir razmatranja životnog ciklusa ⁽²²⁾. U procjenu bi trebalo uključiti fazu proizvodnje i uporabe te kraj životnog vijeka – ovisno o tome u kojoj se fazi očekuje najveća šteta. Na primjer, za mjeru kojom se podupire kupnja vozila u procjeni bi među ostalim trebalo uzeti u obzir onečišćenje (npr. emisije u zrak) pri sklapanju, prijevozu i korištenju vozila te primjereno postupanje s vozilima na kraju njihova životnog vijeka. Konkretno, primjerenim postupanjem s baterijama i elektroničkim elementima na kraju životnog vijeka (npr. njihova ponovna uporaba i/ili recikliranje kritičnih sirovina sadržanih u njima) osiguralo bi se nenanošenje bitne štete okolišnom cilju kružnog gospodarstva.

Mjere kojima se promiče veća elektrifikacija (npr. industrija, promet i zgrade) smatraju se spojivima s ocjenom usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za okolišni cilj ublažavanja klimatskih promjena. Kako bi se olakšao prelazak na učinkovito klimatski neutralno gospodarstvo, trebalo bi poticati mjere koje dovode do veće elektrifikacije ključnih sektora, kao što su industrija, promet i zgrade (npr. ulaganja u infrastrukturu za prijenos i distribuciju električne energije, električnu cestovnu infrastrukturu, skladištenje električne energije, baterije za mobilnost, toplinske crpke). Proizvodnja električne energije još uvijek nije klimatski neutralna djelatnost u EU-u (intenzitet CO₂ u kombinaciji izvora električne energije razlikuje se po državama članicama), a povećana potrošnja električne energije s visokim emisijama ugljika u pravilu je primarni neizravni učinak takvih mjera, barem u kratkoročnom razdoblju. Međutim, uvođenje tih tehnologija i infrastrukture nužno je za klimatski neutralno gospodarstvo, kao i mjere za ostvarenje ciljeva smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. i 2050., a u EU-u je već uspostavljen okvir politike za dekarbonizaciju električne energije i razvoj obnovljivih izvora energije. U ovom kontekstu ta bi ulaganja trebala smatrati usklađenima s načelom nenanošenja bitne štete u području ublažavanja klimatskih promjena u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost pod uvjetom da države članice dokažu da je veća elektrifikacija povezana s povećanjem kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na nacionalnoj razini. Ipak, države članice morat će usto dokazati da te mjere ne uzrokuju bitnu štetu za ostalih pet okolišnih ciljeva.

⁽²⁰⁾ Na primjer, procjena utjecaja na okoliš potrebna je za izgradnju rafinerija sirove nafte, termoelektrana na ugljen i za projekte koji uključuju vađenje nafte ili prirodnog plina. Međutim, takve mjere ne bi bile u skladu s načelom nenanošenja bitne štete u pogledu ublažavanja klimatskih promjena iz članka 17. (*Bitna šteta za okolišne ciljeve*) Uredbe o taksonomiji, u kojem se navodi da bitna šteta nastaje ako djelatnost „dovodi do bitnih emisija stakleničkih plinova”. Osim toga, neovisno o tome što je za izgradnju nove zračne luke potrebna procjena utjecaja na okoliš, na temelju načela nenanošenja bitne štete u pogledu ublažavanja klimatskih promjena najvjerojatnije će biti prihvatljive samo mjere povezane s niskougljičnom infrastrukturom zračne luke, kao što su ulaganja u energetske učinkovite zgrade zračne luke, modernizacija infrastrukture zračne luke razvojem vlastite energetske mreže koja se temelji na obnovljivim izvorima energije i povezane usluge.

⁽²¹⁾ Taj je pristup u skladu s člankom 17. Uredbe o taksonomiji (*Bitna šteta za okolišne ciljeve*), kojim se zahtijeva da se uzme u obzir učinak na okoliš djelatnosti te proizvoda i usluga koji proizlaze iz te djelatnosti tijekom njihova životnog ciklusa.

⁽²²⁾ To u praksi znači da nisu potrebne atribucijske i konsekvencijalne analize životnog ciklusa (npr. neizravnih učinaka na okoliš koji proizlaze iz tehnoloških, gospodarskih ili društvenih promjena potaknutih mjerom). Međutim, ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete može se potkrijepiti dokazima iz postojećih analiza životnog ciklusa.

Za gospodarske djelatnosti u kojima postoji tehnološki i ekonomski izvedivo alternativno rješenje s malim učinkom na okoliš procjena negativnog utjecaja na okoliš svake mjere trebala bi se provesti u odnosu na scenarij „bez intervencije” uzimajući u obzir okolišni učinak mjere u apsolutnom smislu ⁽²³⁾. U okviru tog pristupa razmatra se okolišni učinak mjere u odnosu na situaciju u kojoj nema negativnih učinaka na okoliš. Učinak mjere ne uspoređuje se s učinkom druge postojeće ili predviđene aktivnosti koju bi predmetna mjera mogla zamijeniti ⁽²⁴⁾. Na primjer, ako se provodi ocjena za hidroelektranu na netaknutom području za koju je potrebno izgraditi branu, učinak brane ocjenjivao bi se u odnosu na scenarij u kojem predmetna rijeka ostaje u svojem prirodnom stanju, a ne bi se razmatrala moguća alternativna upotreba tog područja. Isto tako, u slučaju programa poticaja za zamjenu starih vozila u okviru kojeg bi se neučinkovita vozila zamijenila učinkovitijim vozilima s motorom s unutarnjim izgaranjem, učinak novih vozila s motorom s unutarnjim izgaranjem ocjenjivao bi se u apsolutnom smislu, a ne u odnosu na neučinkovita vozila koja bi se njima zamijenila, s obzirom na to da su dostupna alternativna rješenja s malim učinkom (vidjeti Prilog IV., 5. primjer neusklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete).

U slučaju gospodarskih djelatnosti u kojima ne postoji tehnološki i ekonomski ⁽²⁵⁾ izvedivo alternativno rješenje s malim učinkom na okoliš države članice mogu dokazati da mjera ne nanosi bitnu štetu primjenom najboljih dostupnih razina okolišne učinkovitosti u predmetnom sektoru. U tim slučajevima usklađenost s načelom nenanošenja bitne štete ocijenila bi se u odnosu na najbolje dostupne razine okolišne učinkovitosti u predmetnom sektoru. Da bi taj pristup bio učinkovit, potrebno je ispuniti niz uvjeta, među ostalim da djelatnost omogućuje znatno bolju okolišnu učinkovitost od raspoloživih alternativnih rješenja, da se izbjegavaju učinci vezanosti štetni za okoliš i da se ne ometa razvoj i primjena niskougljičnih alternativa ⁽²⁶⁾ ⁽²⁷⁾. Taj bi se pristup trebao primjenjivati na razini sektora, tj. trebalo bi ispitati sve alternative unutar sektora ⁽²⁸⁾.

U kontekstu prethodno navedenih uvjeta, mjere koje se odnose na proizvodnju električne i/ili toplinske energije upotrebom fosilnih goriva i povezanu infrastrukturu za prijenos i distribuciju u pravilu se ne bi trebale smatrati usklađenima s načelom nenanošenja bitne štete za potrebe Mehanizma za oporavak i otpornost s obzirom na postojanje niskougljičnih alternativa. Sa stajališta ublažavanja klimatskih promjena, u pojedinačnim slučajevima mogu se dopustiti određene ograničene iznimke od tog općeg pravila, kada je riječ o mjerama koje se odnose na proizvodnju električne i/ili toplinske energije upotrebom prirodnog plina i povezanu infrastrukturu za prijenos i distribuciju. To se posebno odnosi na države članice koje se suočavaju sa znatnim poteškoćama pri smanjivanju upotrebe izvora energije s visokim emisijama ugljika, kao što su ugljen, lignit ili nafta, i u kojima mjera ili kombinacija mjera stoga može dovesti do

⁽²³⁾ Taj se pristup posebno primjenjuje na mjere u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost koje se odnose na javna ulaganja ili izravno dovode do državnih rashoda. Za mjere koje se odnose na provedbu reformi ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete u pravilu se provodi u odnosu na *status quo* prije provedbe mjere.

⁽²⁴⁾ Taj pristup prati logiku Uredbe o taksonomiji: u nacrtu delegiranog akta nekoliko kriterija tehničke provjere u pogledu nenanošenja bitne štete temelji se na *apsolutnim* kriterijima, kao što su posebni pragovi emisija (npr. granične vrijednosti CO₂ za rješenja za prilagodbu u djelatnostima proizvodnje električne energije ili za osobna vozila). Pristup je dopunjen načelom opreznosti, jednim od vodećih načela u zakonodavstvu EU-a o okolišu, uključujući Uredbu o taksonomiji (uvodna izjava 40. i članak 19. stavak 1. točka (f)), a temelji se na činjenici da štetu za okoliš treba promatrati u apsolutnim, a ne u relativnim okvirima (npr. globalno zagrijavanje posljedica je apsolutne razine emisija stakleničkih plinova).

⁽²⁵⁾ Kako bi dokazale da alternativno rješenje s malim učinkom na okoliš nije ekonomski izvedivo, države članice moraju uzeti u obzir troškove koji nastaju tijekom ukupnog trajanja mjere. Ti troškovi uključuju negativne vanjske učinke na okoliš i buduća ulaganja potrebna za prelazak na alternativno rješenje s malim učinkom na okoliš, uz izbjegavanje učinaka vezanosti i ometanja razvoja i primjene niskougljičnih alternativa.

⁽²⁶⁾ „Prijelazne djelatnosti” definirane su uvodnim izjavama 39. i 41. te člankom 10. stavkom 2. Uredbe o taksonomiji. Uvjeti koji su ovdje opisani temelje se na toj definiciji, ali nisu potpuno identični jer se Uredbom o taksonomiji utvrđuju kriteriji za prijelazne djelatnosti kojima se znatno doprinosi okolišnim ciljevima, dok se ovim smjernicama utvrđuju kriteriji samo za načelo nenanošenja bitne štete. One se samim time primjenjuju na širi skup mjera te uključuju drukčiji materijalni test.

⁽²⁷⁾ Tim pristupom, i ocjenom usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete općenito, ne dovode se u pitanje ostala razmatranja koja utječu na ocjenu mjera u kontekstu planova za oporavak i otpornost, uključujući razmatranja povezana s kontrolom državnih potpora, usklađenosti s drugim fondovima EU-a i mogućim istiskivanjem privatnih ulaganja. Kada je riječ o mjerama kojima se podupiru aktivnosti obuhvaćene sustavom EU-a za trgovanje emisijama (ETS), kako se ne bi narušili tržišni signali uspostavljeni u okviru ETS-a te u skladu s pristupom u okviru Fonda za pravednu tranziciju, aktivnosti s predviđenim emisijama ekvivalenta CO₂ koje nisu znatno niže od relevantnih referentnih vrijednosti utvrđenih za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica općenito se ne bi smjele podupirati u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost.

⁽²⁸⁾ Ako bi čak i najbolje dostupne razine okolišne učinkovitosti dovele do učinaka vezanosti štetnih za okoliš, trebalo bi razmotriti mjere kojima se podupire istraživanje i razvoj alternativnih rješenja s manjim učinkom, u skladu s područjima intervencije 022 i 023 iz „Metodologije praćenja klimatskih mjera” priložene Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost.

posebno velikog i brzog smanjenja emisija stakleničkih plinova. Za primjenu tih iznimki potrebno je zadovoljiti niz uvjeta iz Priloga III. kako bi se izbjegli učinci vezanosti za intenzitet ugljika i osigurala usklađenost s EU-ovim ciljevima dekarbonizacije za 2030. i 2050. Osim toga, države članice morat će dokazati usklađenost tih mjera s načelom nenanošenja bitne štete i za ostalih pet okolišnih ciljeva.

Da bi se osiguralo da su mjere otporne na buduće izazove i ne dovode do štetnih učinaka vezanosti te kako bi se potaknuli korisni dinamički učinci, ponekad su potrebne popratne reforme i ulaganja. Primjeri takvih popratnih mjera uključuju opremanje cesta niskouglijčnom infrastrukturom (npr. postaje za punjenje električnih vozila ili postaje za opskrbu vodikom) i uvođenje odgovarajućih naknada za pristup cestama ili naknada za zagušenje ili šire reforme i ulaganja za dekarbonizaciju nacionalnih izvora električne energije ili prometnih sustava. Te se dodatne reforme i ulaganja ponekad mogu obuhvatiti podmjerom u okviru iste mjere, ali to neće uvijek biti moguće. Stoga bi trebalo dopustiti fleksibilnost kako bi države članice imale mogućnost, u određenim ograničenim okolnostima i na pojedinačnoj osnovi, dokazati izbjegavanje negativnih učinaka vezanosti putem popratnih mjera u planu za oporavak i otpornost.

Usklađenost s načelom nenanošenja bitne štete u skladu s tim vodećim načelima trebalo bi ugraditi u strukturu mjera, među ostalim na razini ključnih etapa i ciljnih vrijednosti. Razmatranja povezana s nenanošenjem bitne štete trebalo bi odmah na početku uključiti u opis mjera u planu za oporavak i otpornost. To može podrazumijevati ugradnju načela nenanošenja bitne štete i mjera ublažavanja potrebnih za osiguranje usklađenosti u odgovarajuće ključne etape i ciljne vrijednosti ili u natječajne postupke i postupke nabave ⁽²⁹⁾. Na primjer, u okviru mjere koja uključuje ulaganja u veliki projekt cestovne infrastrukture za koji je prije izdavanja relevantnih dozvola provedena procjena utjecaja na okoliš mogla bi se kao ključna etapa predvidjeti provedba mjera ublažavanja koje proizlaze iz procjene utjecaja na okoliš kako bi se osigurala zaštita okoliša. U slučaju natječajnog postupka ili postupka nabave za tu vrstu projekata pri oblikovanju mjere može se utvrditi da natječajne specifikacije ili specifikacije za nabavu moraju sadržavati određene uvjete u pogledu nenanošenja bitne štete, primjerice minimalni postotak građevinskog otpada i otpada od rušenja koji će se pripremiti za ponovnu uporabu i recikliranje. Isto tako, u opis mjere mogu se uključiti popratne mjere kojima se podupire prelazak na čišće načine prijevoza, kao što su reforme povezane s naplatom cestovnih naknada, ulaganja kojima se podupire prelazak na željeznički prijevoz ili prijevoz unutarnjim plovnim putovima ili poticaji za korištenje javnog prijevoza. Općenitije mjere, kao što su opsežni programi potpore industriji (npr. financijski instrumenti koji obuhvaćaju ulaganja u poduzeća u različitim sektorima), trebalo bi koncipirati tako da se osigura usklađenost relevantnih ulaganja s načelom nenanošenja bitne štete.

Za potrebe financijskih proizvoda koji se provode u okviru odjeljka „države članice” u skladu s relevantnim odredbama Uredbe o programu InvestEU, kako je navedeno u članku 7. Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost, Komisija smatra da je primjena Tehničkih smjernica o provjeri održivosti u okviru fonda InvestEU (2021/C 280/01) u kombinaciji s primjenom relevantnih politika partnera u provedbi koje se odnose na provedbu fonda InvestEU (posebno „Plan za klimatsku banku za razdoblje 2021.–2025.” Grupe EIB-a te „Okolišna i socijalna politika” iz 2019. i „Metodologija za utvrđivanje usklađenosti s Pariškim sporazumom” EBRD-a) dovoljna za dokazivanje nepostojanja bitne štete u skladu s člankom 5. stavkom 2. Uredbe (EU) 2021/241. Sporazumi o jamstvu za partnere u provedbi, osim Grupe EIB-a i EBRD-a, morat će se uskladiti sa standardima utvrđenima u delegiranim aktima o taksonomiji za relevantni okolišni cilj ili imati slične kriterije kao prethodno navedena politika Grupe EIB-a ili primjenjivati popis za isključenje iz Mehanizma za oporavak i otpornost utvrđen u relevantnom prilogu provedbenoj odluci Vijeća.

⁽²⁹⁾ Na ključne etape i ciljeve, uključujući one koji se odnose na usklađenost s načelom nenanošenja bitne štete, primjenjuje se, kao i na sve ostale ključne etape i ciljeve, članak 19.a Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost (*Pravila o plaćanjima, suspenziji i otkazivanju sporazuma o financijskim doprinosima i potpori u obliku zajma*).

2.5 Primjenjivost kriterija tehničke provjere iz Uredbe o taksonomiji

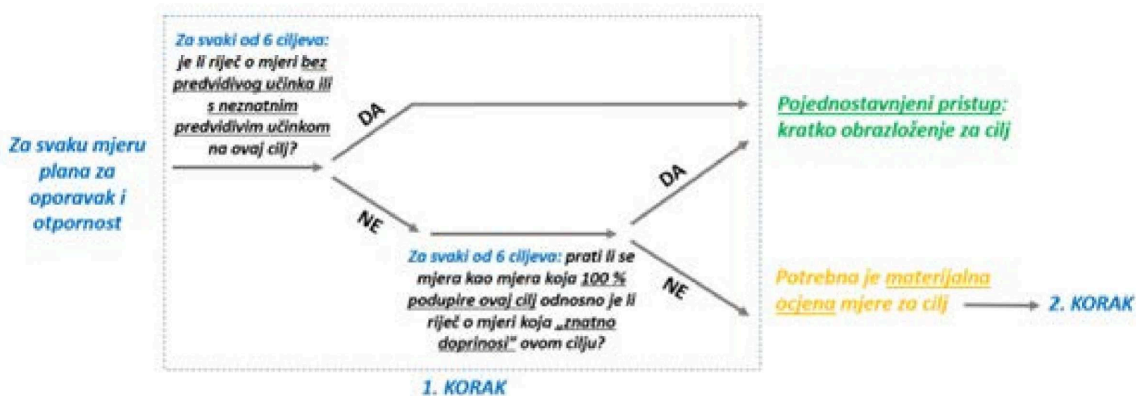
Kako bi potkrijepile usklađenost s načelom nenanošenja bitne štete, države članice ne moraju upućivati na „kriterije tehničke provjere” (kvantitativni i/ili kvalitativni kriteriji) utvrđene u skladu s Uredbom o taksonomiji. U skladu s Uredbom o Mehanizmu za oporavak i otpornost ⁽³⁰⁾, stupanje na snagu delegiranih akata koji sadržavaju kriterije tehničke provjere ⁽³¹⁾ ne bi smjelo utjecati na tehničke smjernice Komisije. Međutim, pri ocjenjivanju usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete države članice mogu koristiti kriterije tehničke provjere iz delegiranih akata na temelju Uredbe o taksonomiji. One pritom mogu upućivati i na nacрте delegiranih akata.

3. KAKO DRŽAVE ČLANICE KONKRETNO TREBAJU U SVOJIM PLANOVIMA DOKAZATI DA SU NJIHOVE MJERE USKLAĐENE S NAČELOM NENANOŠENJA BITNE ŠTETE?

Kako bi se državama članicama olakšala ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete i njezino prezentiranje u planu za oporavak i otpornost, Komisija je sastavila kontrolni popis (vidjeti Prilog I.) koji bi države članice trebale upotrebljavati kako bi potkrijepile svoju analizu odnosa svake mjere prema načelu nenanošenja bitne štete. Komisija će zatim upotrijebiti te informacije kako bi ocijenila je li i na koji način pojedina mjera u planu za oporavak i otpornost usklađena s načelom nenanošenja bitne štete, u skladu s kriterijima utvrđenima u Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost.

Komisija poziva države članice da odgovore na pitanja iz kontrolnog popisa i uključe odgovore u svoje planove za oporavak i otpornost u okviru opisa svake mjere (vidjeti dio 2. odjeljak 8. obrasca Komisije „nenanošenje bitne štete”). Kada je to potrebno kako bi se poduprla ocjena na temelju kontrolnog popisa, države članice pozivaju se da u ograničenom opsegu dostave i dodatne ciljane analize i/ili popratne dokumente kako bi dodatno potkrijepile svoje odgovore na pitanja.

Kontrolni popis temelji se na sljedećoj shemi odlučivanja, koju treba koristiti za svaku mjeru plana za oporavak i otpornost. Tekst u nastavku sadržava više informacija o dva koraka sheme odlučivanja.

Shema odlučivanja

1. korak: razmotriti šest okolišnih ciljeva i utvrditi za koje je od njih potrebna materijalna ocjena

Kao prvi korak, države članice pozivaju se da ispune dio 1. kontrolnog popisa (vidjeti Prilog I.) kako bi utvrdile za koje je od šest okolišnih ciljeva potrebno provesti materijalnu ocjenu usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete. Ta prva provjera na visokoj razini olakšat će analizu državama članicama jer će im omogućiti da razluče okolišne ciljeve za koje je potrebno provesti materijalnu ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete od onih za koje će biti dovoljan pojednostavnjeni pristup (vidjeti odjeljak 2.2.).

⁽³⁰⁾ Uvodna izjava 11.b Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost.

⁽³¹⁾ Na temelju članka 3. točke (d) Uredbe o taksonomiji („Kriteriji za okolišno održive gospodarske djelatnosti”) Komisija je ovlaštena za donošenje delegiranih akata koji sadržavaju detaljne kriterije tehničke provjere (kvantitativni i/ili kvalitativni kriteriji) kojima se utvrđuju uvjeti pod kojima se može smatrati da određena gospodarska djelatnost i. znatno doprinosi jednom od šest okolišnih ciljeva; i ii. ne nanosi bitnu štetu nijednom drugom okolišnom cilju. Dosad je u svrhu savjetovanja objavljen jedan delegirani akt povezan s ublažavanjem klimatskih promjena i prilagodbom klimatskim promjenama. Dostupan je na: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12302-Climate-change-mitigation-and-adaptation-taxonomy#ISC_WORKFLOW

Dio 1. kontrolnog popisa

Navedite za koje je od sljedećih okolišnih ciljeva potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete	Da	Ne	Obrazloženje ako je odabrano „Ne”
Ublažavanje klimatskih promjena			
Prilagodba klimatskim promjenama			
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa			
Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje			
Sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka, vode ili zemlje			
Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava.			

Ako je odgovor „ne”, države članice trebaju ukratko obrazložiti (u desnom stupcu) zašto za okolišni cilj nije potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete, na temelju jednog od sljedećih slučajeva (koji države članice trebaju označiti) (vidjeti odjeljak 2.2.):

- Zbog svoje prirode **mjera nema predvidivi učinak na okolišni cilj ili je taj učinak neznatan**, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke mjere tijekom njezina životnog ciklusa, te se stoga smatra da je usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj.
- Mjera se prati kao mjera kojom se podupire cilj u području klimatskih promjena ili okolišni cilj s koeficijentom 100 %** te se stoga smatra da je usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj.
- Mjera „znatno doprinosi” okolišnom cilju u skladu s Uredbom o taksonomiji** te se stoga smatra da je usklađena s načelom nenanošenja bitne štete za relevantni cilj.

Za mjere u planu za oporavak i otpornost za koje je dovoljan pojednostavnjeni pristup tražena objašnjenja (desni stupac) mogu se ograničiti na minimum i prema potrebi grupirati kako bi se države članice mogle usredotočiti na dokazivanje usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za mjere za koje je potrebna materijalna analiza moguće bitne štete.

Ako je odgovor „da”, države članice pozivaju se da prijeđu na 2. korak kontrolnog popisa za odgovarajuće okolišne ciljeve.

Za razrađene primjere za taj korak vidjeti Prilog IV.

2. korak: provesti materijalnu ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za one okolišne ciljeve za koje je to potrebno

Kao drugi korak, države članice pozivaju se da za svaku mjeru u planu provedu materijalnu ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za okolišne ciljeve za koje je u 1. koraku odabran odgovor „da”, koristeći se dijelom 2. kontrolnog popisa (vidjeti Prilog I.). Dio 2. kontrolnog popisa sadržava za svaki od šest ciljeva pitanja koja odgovaraju pravnim zahtjevima ocjene usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete. Da bi se uključila u plan, mjera mora biti usklađena s načelom nenanošenja bitne štete. Stoga odgovor na pitanja u dijelu 2. kontrolnog popisa mora biti „ne” kako bi se pokazalo da nema bitne štete za određeni okolišni cilj.

Dio 2. kontrolnog popisa – primjer okolišnog cilja „ublažavanje klimatskih promjena”

Pitanja	Ne	Materijalno obrazloženje
Ublažavanje klimatskih promjena: Očekuje li se da će mjera dovesti do znatnih emisija stakleničkih plinova?		

Države članice trebaju potvrditi da je odgovor „ne” i navesti odgovarajuće materijalno objašnjenje i obrazloženje u desnom stupcu, na temelju odgovarajućih pitanja. Države članice se pozivaju da, prema potrebi i u ograničenom opsegu, tablicu dopune ciljanim analizama i/ili popratnim dokumentima kako bi dodatno potkrijepile svoje odgovore na pitanja.

Ako države članice ne mogu pružiti dostatno materijalno obrazloženje, Komisija može smatrati da je određena mjera povezana s mogućom bitnom štetom za neke od šest okolišnih ciljeva. U tom bi slučaju Komisija planu za oporavak i otpornost morala dati ocjenu „C” prema kriteriju iz točke 2.4. Priloga II. Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost. Time se ne dovodi u pitanje postupak opisan u člancima 16. i 17. Uredbe o Mehanizmu za oporavak i otpornost, a posebno mogućnost daljnje razmjene informacija između države članice i Komisije kako je navedeno u članku 16. stavku 1.

Za razrađene primjere za taj korak vidjeti Prilog IV.

Ako je to korisno, kad dostavljaju materijalnu ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete u kontekstu 2. koraka, države članice mogu upotrebljavati popis popratnih elemenata dokaza naveden u Prilogu II. Taj je popis izradila Komisija kako bi se državama članicama olakšala ocjena pojedinačnih slučajeva u okviru materijalne ocjene u kontekstu dijela 2. kontrolnog popisa. Iako upotreba tog popisa nije obvezna, države članice mogu se njime poslužiti pri odabiru vrste dokaza kojima mogu potkrijepiti svoje obrazloženje o usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete, čime se nadopunjuju opća pitanja iz dijela 2. kontrolnog popisa.

PRILOG I.

Kontrolni popis za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

1. **Dio 1. – Države članice trebale bi razmotriti šest okolišnih ciljeva kako bi utvrdile za koje je od njih potrebna materijalna ocjena.** Za svaku mjeru navedite za koje je od sljedećih okolišnih ciljeva, kako su definirani u članku 17. („Bitna šteta za okolišne ciljeve”) Uredbe o taksonomiji, potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete:

Navedite za koje je od sljedećih okolišnih ciljeva potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete	Da	Ne	Obrazloženje ako je odabrano „Ne”
Ublažavanje klimatskih promjena			
Prilagodba klimatskim promjenama			
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa			
Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje			
Sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka, vode ili zemlje			
Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava			

2. **Dio 2. – Države članice trebale bi provesti materijalnu ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete za one okolišne ciljeve za koje je to potrebno.** Odgovorite na sljedeće pitanja za svaku pojedinu mjeru, i to za one okolišne ciljeve za koje je u dijelu 1. utvrđeno da je potrebna materijalna ocjena:

Pitanja	Ne	Materijalno obrazloženje
Ublažavanje klimatskih promjena: očekuje li se da će mjera dovesti do znatnih emisija stakleničkih plinova?		
Prilagodba klimatskim promjenama: očekuje li se da će mjera dovesti do povećanja štetnog učinka trenutačne ili očekivane buduće klime na samu mjeru ili na ljude, prirodu ili imovinu?		
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: očekuje li se da će mjera biti štetna: (i) za dobro stanje ili dobar ekološki potencijal vodnih tijela, među ostalim površinskih i podzemnih voda; ili (ii) za dobro stanje okoliša morskih voda?		

<i>Prelazak na kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje:</i> očekuje li se da će mjera: (i) dovesti do znatnog povećanja stvaranja, spaljivanja ili odlaganja otpada, osim spaljivanja opasnog otpada koji se ne može reciklirati; ili (ii) dovesti do znatnih neučinkovitosti u izravnoj ili neizravnoj uporabi bilo kojeg prirodnog resursa ⁽¹⁾ u bilo kojoj fazi njegova životnog ciklusa koje nisu svedene na najmanju moguću mjeru odgovarajućim mjerama ⁽²⁾; ili (iii) uzrokovati bitnu i dugoročnu štetu okolišu u odnosu na kružno gospodarstvo ⁽³⁾?		
<i>Sprečavanje i kontrola onečišćenja:</i> očekuje li se da će mjera dovesti do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari ⁽⁴⁾ u zrak, vodu ili zemlju?		
<i>Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava:</i> očekuje li se da će mjera biti: (i) u znatnoj mjeri štetna za dobro stanje ⁽⁵⁾ i otpornost ekosustava; ili (ii) štetna za stanje očuvanosti staništa i vrsta, među ostalim onih od interesa za Uniju?		

⁽¹⁾ Prirodni resursi uključuju energiju, materijale, metale, vodu, biomasu, zrak i zemlju.

⁽²⁾ Primjerice, neučinkovitosti se mogu svesti na najmanju moguću mjeru znatnim povećavanjem trajnosti, mogućnosti popravka, nadogradnje i ponovne uporabljivosti proizvoda ili znatnim smanjivanjem uporabe resursa s pomoću dizajna i odabira materijala, olakšavanjem prenamjene, rastavljanja i rasklapanja, osobito radi smanjenja uporabe građevnih materijala i promicanja njihove ponovne uporabe; te prelaskom na poslovne modele „proizvod kao usluga” i kružne vrijednosne lance s ciljem da se proizvodi, komponente i materijali održavaju na najvišoj razini korisnosti i vrijednosti što je dulje moguće. zatim znatnim smanjenjem udjela opasnih tvari u materijalima i proizvodima, među ostalim zamjenom tih tvari sigurnijim alternativama, te znatnim smanjenjem otpada od hrane u proizvodnji, preradi, izradi ili distribuciji hrane.

⁽³⁾ Za više informacija o cilju kružnog gospodarstva vidjeti uvodnu izjavu 27. Uredbe o taksonomiji.

⁽⁴⁾ Onečišćujuća tvar znači tvar, vibracija, toplina, buka, svjetlost ili drugi kontaminanti prisutni u zraku, vodi ili zemlji koji mogu biti štetni za ljudsko zdravlje ili okoliš.

⁽⁵⁾ U skladu s člankom 2. stavkom 16. Uredbe o taksonomiji „dobro stanje” u odnosu na ekosustav znači da je ekosustav u dobrom fizičkom, kemijskom i biološkom stanju ili koji je dobre fizičke, kemijske i biološke kvalitete te koji se može samoreproducirati ili samoobnavljati, u kojem se ne narušavaju sastav vrsta, struktura ekosustava i ekološke funkcije”.

PRILOG II.

Popratni dokazi za materijalnu ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete u kontekstu dijela 2. kontrolnog popisa

Ako je to korisno, kada dostavljaju materijalnu ocjenu usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete u kontekstu dijela 2. kontrolnog popisa (vidjeti odjeljak 3.), države članice mogu upotrebljavati (nesveobuhvatan) popis popratnih elemenata dokaza naveden u nastavku. Taj je popis izradila Komisija kako bi se državama članicama olakšala ocjena pojedinačnih slučajeva u okviru materijalne ocjene u kontekstu dijela 2. kontrolnog popisa. Iako upotreba tog popisa nije obvezna, države članice mogu se njime poslužiti pri odabiru vrste dokaza kojima mogu potkrijepiti svoje obrazloženje o usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete, čime se nadopunjuju opća pitanja iz dijela 2. kontrolnog popisa.

Međusektorski popratni dokazi

- Poštuje se primjenjivi dio **zakonodavstva EU-a o okolišu** (osobito procjene utjecaja na okoliš) i izdane su relevantne **dozvole/odobrenja**.
- U okviru mjere od poduzeća se zahtijeva da uvedu priznati **sustav upravljanja okolišem**, kao što je EMAS (ili, alternativno, ISO 14001 ili ekvivalentni sustav), ili da upotrebljavaju i/ili proizvode robu ili usluge kojima je dodijeljen **znak za okoliš EU-a** ⁽¹⁾ ili neki drugi znak za okoliš tipa I ⁽²⁾.
- Mjera se odnosi na provedbu najbolje okolišne prakse ili postizanje **mjerila izvrsnosti** utvrđenih u sektorskim referentnim dokumentima ⁽³⁾ donesenima u skladu s člankom 46. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1221/2009 o dobrovoljnom sudjelovanju organizacija u sustavu upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja Zajednice (EMAS).
- Za javna ulaganja, mjera je u skladu s **kriterijima za zelenu javnu nabavu** ⁽⁴⁾.
- Za infrastrukturna ulaganja, provedena je **provjera otpornosti ulaganja na klimatske i okolišne promjene**.

Ublažavanje klimatskih promjena

- Za **mjeru iz područja koje nije obuhvaćeno referentnim vrijednostima sustava trgovanja emisijama**, mjera je spojiva s postizanjem cilja smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. i s ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050.
- Za **mjeru kojom se promiče elektrifikacija**, mjeri su priloženi dokazi da se struktura izvora energije razvija u smjeru dekarbonizacije u skladu s ciljevima smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. i 2050., te je popraćena povećanim kapacitetom za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora.

Prilagodba klimatskim promjenama

- Provedena je proporcionalna **procjena klimatskog rizika**.
- Ako je vrijednost ulaganja veća od 10 milijuna EUR, provedena je ili se planira provesti **procjena klimatskog rizika i osjetljivosti** ⁽⁵⁾ na temelju koje će se utvrditi, ocijeniti i provesti relevantne mjere prilagodbe.

⁽¹⁾ Program dodjele znaka za okoliš EU-a uspostavljen je Uredbom (EZ) br. 66/2010. Popis skupina proizvoda za koje su utvrđena mjerila za dodjelu znaka za okoliš EU-a dostupan je na: <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html>

⁽²⁾ Znakovi za okoliš tipa I utvrđeni su u normi ISO 14024:2018.

⁽³⁾ Dostupno na: https://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/sectoral_reference_documents_en.htm

⁽⁴⁾ Europska komisija utvrdila je kriterije EU-a za zelenu javnu nabavu za velik broj skupina proizvoda: https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

⁽⁵⁾ Države članice potiče se da se koriste smjernicama Komisije o provjeri održivosti ulaganja u okviru programa InvestEU, uključujući smjernice za provjeru otpornosti infrastrukture na klimatske promjene za razdoblje 2021.–2027. Međutim, državama članicama dopušteno je primjenjivati vlastite kriterije i pokazatelje za provjeru održivosti, pod uvjetom da su utemeljeni na klimatskim ciljevima EU-a i da znatno doprinose klimatskim i okolišnim ciljevima u smislu Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088.

Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa

- Rizici od uništavanja okoliša **povezani s očuvanjem kvalitete vode** i izbjegavanjem nestašice vode utvrđeni su i uklonjeni u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive o vodama i planom upravljanja riječnim slivovima.
- U slučaju mjere koja se odnosi na **obalni i morski okoliš**, mjera trajno ne isključuje niti ugrožava postizanje dobrog stanja okoliša, kako je definirano Okvirnom direktivom o pomorskoj strategiji, na razini predmetne morske regije ili podregije ili u morskim vodama drugih država članica.
- Mjera ne utječe znatno na i. **predmetna vodna tijela** (niti sprečava da određeno vodno tijelo na koje se odnosi i druga vodna tijela u istom riječnom slivu postignu dobro stanje ili dobar potencijal, u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive o vodama) ili ii. **zaštićena staništa i vrste** koji su izravno ovisni o vodi.

Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje

- Mjera je u skladu s relevantnim nacionalnim ili regionalnim **planom gospodarenja otpadom i programom za sprečavanje nastanka otpada**, u skladu s člankom 28. Direktive 2008/98/EZ kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2018/851 i, ako je dostupno, s relevantnom nacionalnom, regionalnom ili lokalnom strategijom kružnog gospodarstva.
- Mjera je u skladu s **načelima održivih proizvoda i hijerarhije otpada**, pri čemu je prioritet **sprečavanje nastanka otpada**.
- U okviru mjere osigurava se **učinkovitost glavnih resursa** koji se upotrebljavaju. Uklanjanju se **neučinkovitosti** ⁽⁶⁾ u korištenju resursa, među ostalim osiguravanjem učinkovite upotrebe i trajnosti proizvoda, zgrada i imovine.
- U okviru mjere osigurava se djelotvorno i učinkovito **odvojeno prikupljanje otpada na izvoru** te slanje frakcija odvojenih na izvoru na **pripremu za ponovnu uporabu ili recikliranje**.

Sprečavanje i kontrola onečišćenja

- Mjera je u skladu s postojećim globalnim, nacionalnim, regionalnim ili lokalnim **planovima za smanjenje onečišćenja**.
- Mjera je u skladu s relevantnim zaključcima o **najboljim raspoloživim tehnikama ili referentnim dokumentima o najboljim raspoloživim tehnikama** ⁽⁷⁾ u tom sektoru.
- Upotreba **opasnih tvari** ⁽⁸⁾ zamijenit će se alternativnim rješenjima.
- Mjera je u skladu s **održivom upotrebom pesticida** ⁽⁹⁾.
- Mjera je u skladu s najboljim praksama za borbu protiv **antimikrobne otpornosti** ⁽¹⁰⁾.

⁽⁶⁾ Vidjeti bilješku 2. u Prilogu I. ovim smjernicama.

⁽⁷⁾ Ta vrsta popratnih dokaza primjenjiva je na aktivnosti obuhvaćene područjem primjene Direktive 2010/75/EU („Direktiva o industrijskim emisijama”). Popis dostupnih zaključaka o najboljim raspoloživim tehnikama i referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama dostupan je na: <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference>

⁽⁸⁾ To se pitanje odnosi na sprečavanje i kontrolu onečišćenja uzrokovano industrijskim aktivnostima. U članku 3. stavku 18. Direktive 2010/75/EU („Direktiva o industrijskim emisijama”) „opasne tvari” definiraju se kao: „tvari ili pripravci iz članka 3. Uredbe (EZ) br. 1272/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o razvrstavanju, označavanju i pakiranju tvari i smjesa”. Osim toga, u članku 58. Direktive o industrijskim emisijama navodi se sljedeće: „Tvari ili pripravci kojima je zbog sadržaja hlapljivih organskih spojeva svrstanih u kancerogene, mutagene ili toksične za reprodukciju na temelju Uredbe (EZ) br. 1272/2008, dodijeljena ili moraju nositi oznaku upozorenja H340, H350, H350i, H360D ili H360F, zamjenjuju se, u što većoj mjeri i čim prije, manje štetnim tvarima ili pripravcima.”

⁽⁹⁾ Kako je utvrđeno u Direktivi o održivoj upotrebi 2009/128/EZ.

⁽¹⁰⁾ Zaključci Vijeća o sljedećim koracima za pretvaranju EU-a u regiju s najboljom praksom u borbi protiv antimikrobne otpornosti (2019/C 214/01).

Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava

- Mjerom se poštuje **hijerarhija ublažavanja** ⁽¹⁾ i drugi relevantni zahtjevi Direktive o staništima i Direktive o pticama.
- Provedena je **procjena utjecaja na okoliš** i primijenjeni su njezini zaključci.

⁽¹⁾ U skladu s Metodološkim smjernicama o odredbama članka 6. stavka 3. i stavka 4. Direktive o staništima 92/43/EEZ.

PRILOG III.

Posebni uvjeti za usklađenost s načelom nenanošenja bitne štete za cilj ublažavanja klimatskih promjena u kontekstu Mehanizma za oporavak i otpornost za mjere koje se odnose na proizvodnju električne i/ili toplinske energije s pomoću prirodnog plina, uključujući povezanu infrastrukturu za prijenos i distribuciju.

- Potpora mjerama koje se odnose na **proizvodnju električne i/ili toplinske energije na bazi prirodnog plina** iznimno se može pružiti na pojedinačnoj osnovi u državama članicama koje se suočavaju sa znatnim poteškoćama pri smanjivanju upotrebe izvora energije s visokim emisijama ugljika, pod uvjetom da ta potpora doprinosi ciljevima dekarbonizacije EU-a za 2030. i 2050. i ako vrijedi sljedeće:
 - mjere se odnose na fleksibilnu, otpornu na buduće promjene i učinkovitu proizvodnju električne energije na plin ili kombiniranu proizvodnju toplinske i električne energije na plin, s emisijama stakleničkih plinova manjima od 250 gCO₂e/kWh tijekom ekonomskog životnog vijeka postrojenja;
 - ili
 - mjere se odnose na fleksibilnu, otpornu na buduće promjene i učinkovitu proizvodnju električne energije na plin ili kombiniranu proizvodnju toplinske i električne energije na plin, u okviru kojih je moguća uporaba plinova iz obnovljivih izvora i plinova s niskim emisijama ugljika i:
 - plan za oporavak i otpornost uključuje vjerodostojne planove ili obveze za povećanje uporabe plinova iz obnovljivih izvora i plinova s niskim emisijama ugljika; i
 - dovode do istodobnog zatvaranja postrojenja za proizvodnju električne i/ili toplinske energije sa znatno većim emisijama ugljika (npr. na ugljen, lignit ili naftu) s barem jednakim kapacitetom, a posljedica je znatno smanjenje emisija stakleničkih plinova; i
 - predmetna država članica može dokazati konkretno kretanje prema povećanju udjela obnovljivih izvora energije radi ostvarenja cilja za obnovljive izvore energije za 2030.; i
 - plan za oporavak i otpornost uključuje konkretne reforme i ulaganja za povećanje udjela obnovljivih izvora energije.
- Potpora za mjere koje se odnose na **postrojenja za proizvodnju na bazi prirodnog plina u sustavima centraliziranoga grijanja i hlađenja** može se iznimno dodijeliti ako postrojenje ispunjava zahtjeve za sustave „učinkovitog centraliziranoga grijanja i hlađenja” (kako je definirano u članku 2. stavku 41. Direktive 2012/27/EU) i ispunjava uvjete za proizvodnju toplinske/električne energije na bazi prirodnog plina kako je opisano u prvoj točki ovog Priloga.
- Potpora za mjere koje se odnose na **mreže centraliziranoga grijanja i hlađenja koje dobivaju toplinu/hlađenje iz postrojenja u kojima se upotrebljava prirodni plin** može se iznimno dodijeliti ako vrijedi sljedeće:
 - dio su sustava „učinkovitog centraliziranoga grijanja i hlađenja” (kako je definirano u članku 2. stavku 41. Direktive 2012/27/EU), pri čemu se toplina/hlađenje dobivaju iz postojećih postrojenja koja ispunjavaju uvjete za proizvodnju toplinske/električne energije na bazi prirodnog plina kako je opisano u prvoj točki;
 - ili
 - ulaganja u postrojenje za proizvodnju toplinske/električne energije počinju u roku od tri godine od modernizacije mreže, usmjerena su na stvaranje učinkovitog sustava (kako je definiran u članku 2. stavku 41. Direktive 2012/27/EU) i ispunjavaju uvjete za proizvodnju toplinske/električne energije na bazi prirodnog plina kako je opisano u prvoj točki.
 - Potpora za mjere koje se odnose na **infrastrukturu za prijenos i distribuciju plinovitih goriva** moguća je ako se u okviru tih mjera u trenutku izgradnje omogućuje transport (i/ili skladištenje) plinova iz obnovljivih izvora i plinova s niskim emisijama ugljika.
 - Potpora za mjere koje se odnose na **kotlove i sustave grijanja na prirodni plin (i pripadajuću infrastrukturu za distribuciju)** može se iznimno dodijeliti, ovisno o slučaju, ako za njih vrijedi sljedeće:

- u skladu su s člankom 7. stavkom 2. Uredbe (EU) 2017/1369 o okviru za označivanje energetske učinkovitosti ⁽¹⁾ ili se ugrađuju u zgrade koje su uključene u širi program energetske učinkovitosti ili obnove zgrada, u skladu s dugoročnim strategijama obnove u okviru Direktive o energetskim svojstvima zgrada, i dovode do znatnog poboljšanja energetske učinkovitosti, i
- dovode do znatnog smanjenja emisija stakleničkih plinova; i
- dovode do znatnog unapređenja okoliša (osobito zbog smanjenja onečišćenja) i javnog zdravlja, posebno na područjima na kojima su EU-ovi pragovi za kvalitetu zraka utvrđeni Direktivom 2008/50/EU premašeni ili bi mogli biti premašeni, npr. pri zamjeni sustava grijanja i kotlova na bazi ugljena ili loživog ulja.

⁽¹⁾ Člankom 7. stavkom 2. Uredbe (EU) 2017/1369 o okviru za označivanje energetske učinkovitosti propisuje se da „poticaji koje daju države članice moraju biti usmjereni na dva najviša znatno popunjena razreda energetske učinkovitosti, ili na više razrede utvrđene u delegiranom aktu. Kad je riječ o proizvodima za grijanje prostora i vode, proizvodi na fosilna goriva obično nisu u tim razredima, uz moguću iznimku proizvoda za mikrokogeneraciju na plin.

PRILOG IV.

Razrađeni primjeri načina provedbe ocjene usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

U ovom se odjeljku navode razrađeni primjeri hipotetskih mjera i opći elementi koji bi mogli biti dio ocjene usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete, u kojima su primijenjena dva koraka iz kontrolnog popisa opisana u odjeljku 3. Ti se primjeri navode ne dovodeći u pitanje opseg detalja ili sadržaja koji su potrebni u opisu mjere i stvarnoj ocjeni usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete koja se provodi u okviru planova za oporavak i otpornost. Ocjena usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete koja će u konačnici biti potrebna ovisi o vrsti i obilježjima svake mjere i ne može se iscrpno obuhvatiti za potrebe ovog dokumenta.

Primjer 1.: Mjere energetske učinkovitosti u postojećim zgradama, uključujući zamjenu sustava grijanja i hlađenja*Opis mjere*

Ulaganja u opsežan program energetske obnove zgrada koja dovode do znatnog poboljšanja energetske učinkovitosti i cilj im je obnova postojećih stambenih zgrada s pomoću niza mjera energetske učinkovitosti, uključujući izolaciju, učinkovite prozore, zamjenu sustava grijanja i hlađenja, zelene krovove i ugradnju opreme za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora (npr. solarne fotonaponske ploče).

Dio 1. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Navedite za koje je od sljedećih okolišnih ciljeva potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete	Da	Ne	Obrazloženje ako je odabrano „Ne”
Ublažavanje klimatskih promjena	X		
Prilagodba klimatskim promjenama	X		
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa. Nisu utvrđeni rizici od uništavanja okoliša povezani s očuvanjem kvalitete vode i nestašicom vode jer se ne ugrađuje vodna armatura ni instalacije za korištenje vode.
Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje	X		
Sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka, vode ili zemlje	X		
Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa. Program obnove zgrada ne odnosi se na zgrade smještene na osjetljivim područjima sa stajališta biološke raznolikosti ili u blizini tih područja (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, lokalitete uvrštene na popis svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja bioraznolikosti te druga zaštićena područja).

Dio 2. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Pitanja	Ne	Materijalno obrazloženje
Ublažavanje klimatskih promjena: očekuje li se da će mjera dovesti do znatnih emisija stakleničkih plinova?	X	Mjera je prihvatljiva za područje intervencije 025 iz Priloga Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost s 40-postotnim koeficijentom za ciljeve u području klimatskih promjena. Ne očekuje se da će mjera dovesti do znatnih emisija stakleničkih plinova s obzirom na sljedeće: — Zgrada nije namijenjena za aktivnosti ekstrakcije, skladištenja, prijevoza ili proizvodnje fosilnih goriva. — Program obnove ima potencijal za smanjenje potrošnje energije i povećanje energetske učinkovitosti, što bi dovelo do znatnog poboljšanja energetske svojstava predmetnih zgrada i smanjilo emisiju stakleničkih plinova (vidjeti specifikacije mjere na stranici X. u planu za oporavak i otpornost i specifikacije navedene u sljedećoj točki). Time će se pridonijeti ostvarenju nacionalnog cilja povećanja energetske učinkovitosti na godišnjoj osnovi, utvrđenog u skladu s Direktivom o energetske učinkovitosti (2012/27/EU) i doprinosima Pariškom klimatskom sporazumu utvrđenima na nacionalnoj razini. — Ta će mjera dovesti do znatnog smanjenja emisija stakleničkih plinova, odnosno procijenjenih XX kt emisija stakleničkih plinova godišnje, što odgovara vrijednosti od X % emisija stakleničkih plinova iz stambenog sektora na nacionalnoj razini (vidjeti analizu na stranici X. u planu za oporavak i otpornost). — Program obnove uključivat će, među ostalim, zamjenu sustava grijanja na ugljen/loživo ulje plinskim kondenzacijskim kotlovima: — Ti kotlovi odgovaraju razredu A, koji je niži od dva najviša znatno popunjena razreda energetske učinkovitosti u toj državi članici. Razmatrana su učinkovitija alternativna rješenja s nižim emisijama ugljika (posebno toplinske crpke razreda A++ i A+), ali zbog arhitekture zgrada obuhvaćenih programom ne mogu se ugraditi zajedničke toplinske crpke, a plinski kondenzacijski kotlovi razreda A najbolja su tehnološki izvediva alternativa. — Osim toga, ulaganja u plinske kondenzacijske kotlove dio su šireg programa energetske obnove zgrada, u skladu s dugoročnim strategijama obnove u okviru Direktive o energetske svojstvima zgrada, i dovode do znatnog poboljšanja energetske učinkovitosti. — Uz ugradnju takvih kotlova, mjera uključuje i postavljanje solar-nih fotonaponskih ploča u okviru obnove tih zgrada. — Kako se u cijeloj državi članici ne bi otežalo uvođenje niskougljičnih alternativa, posebno toplinskih crpki, reforma X te komponente (vidjeti stranicu Y u planu za oporavak i otpornost) dovest će do revizije relativnih cijena goriva.

<i>Prilagodba klimatskim promjenama:</i> očekuje li se da će mjera dovesti do povećanja štetnog učinka trenutačne ili očekivane buduće klime na samu mjeru ili na ljude, prirodu ili imovinu?	X	U okviru analize izloženosti koja obuhvaća trenutačnu i buduću klimu procijenjeni su fizički klimatski rizici koji bi mogli biti značajni za tu mjeru i utvrđeno je da će zgrade u ciljanoj klimatskoj zoni biti izložene toplinskim valovima. Mjerom se od gospodarskih subjekata zahtijeva da osiguraju optimizaciju tehničkih sustava zgrada u obnovljenim zgradama kako bi se korisnicima osigurala toplinska ugodnost čak i na tim ekstremnim temperaturama. Stoga nema dokaza o znatnim negativnim izravnim i primarnim neizravnim učincima mjere na taj okolišni cilj tijekom njezina cijelog životnog ciklusa.
<i>Prelazak na kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje:</i> očekuje li se da će mjera: (i) dovesti do znatnog povećanja stvaranja, spaljivanja ili odlaganja otpada, osim spaljivanja opasnog otpada koji se ne može reciklirati; ili (ii) dovesti do znatnih neučinkovitosti u izravnoj ili neizravnoj uporabi bilo kojeg prirodnog resursa u bilo kojoj fazi njegova životnog ciklusa koje nisu svedene na najmanju moguću mjeru odgovarajućim mjerama; ili (iii) uzrokovati bitnu i dugoročnu štetu okolišu u odnosu na kružno gospodarstvo?	X	Mjerom se od gospodarskih subjekata koji provode obnovu zgrada zahtijeva da osiguraju da se najmanje 70 % (masenog udjela) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja (osim prirodnog materijala iz kategorije 17 05 04 Europskog popisa otpada utvrđenog Odlukom 2000/532/EZ) nastalog na gradilištu pripremi za ponovnu uporabu, recikliranje i druge postupke uporabe materijala, uključujući postupke nasipavanja u kojima se otpad koristi kao zamjena za druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i Protokolom EU-a za gospodarenje građevinskim otpadom i otpadom od rušenja. Mjera uključuje tehničke specifikacije za opremu za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora koja se može ugraditi i one se odnose na njezinu trajnost te mogućnost popravka i recikliranja, kako je navedeno na stranici X. u planu za oporavak i otpornost. Konkretno, subjekti će ograničiti stvaranje otpada u postupcima povezanim s gradnjom i rušenjem u skladu s Protokolom EU-a za gospodarenje građevinskim otpadom i otpadom od rušenja. Projektiranjem zgrada i tehnikama izgradnje poduprijet će se kružnost te će se posebno dokazati, s obzirom na normu ISO 20887 ili druge norme za procjenu mogućnosti rastavljanja ili prilagodljivosti zgrada, da su osmišljene da budu resursno učinkovitije, prilagodljive, fleksibilne i rastavljive kako bi se omogućila ponovna uporaba i recikliranje.
<i>Sprečavanje i kontrola onečišćenja:</i> očekuje li se da će mjera dovesti do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju?	X	Ne očekuje se da će mjera dovesti do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju s obzirom na sljedeće: — Zamjena sustava grijanja na bazi loživog ulja dovest će do znatnih smanjenja emisija u zrak i posljedičnog poboljšanja javnog zdravlja na području na kojem su EU-ovi pragovi za kvalitetu zraka utvrđeni Direktivom 2008/50/EU premašeni ili će vjerojatno biti premašeni. — Kako je opisano u obrazloženju cilja ublažavanja klimatskih promjena, alternativna rješenja s manjim učinkom uzeta su u obzir, ali nisu tehnološki izvediva u kontekstu ovog programa. Nadalje, očekivani prosječni životni vijek kotlova koji se ugrađuju je 12 godina. — Subjekti koji provode obnovu dužni su osigurati da sastavni dijelovi zgrade i materijali koji se upotrebljavaju u obnovi zgrade ne sadržavaju azbest ni posebno zabrinjavajuće tvari kako su utvrđene na temelju popisa tvari koje podliježu autorizaciji iz Priloga XIV. Uredbi (EZ) br. 1907/2006.

		— Subjekti koji provode obnovu dužni su osigurati da sastavni dijelovi zgrade i materijali koji se upotrebljavaju u obnovi zgrade, a koji mogu doći u dodir s korisnicima, ispuštaju manje od 0,06 mg formaldehida po m³ materijala ili komponente i manje od 0,001 mg karcinogenih hlapljivih organskih spojeva kategorije 1A i 1B po m³ materijala ili komponente, i to na temelju ispitivanja u skladu s normom CEN/TS 16516 i ISO 16000-3 ili drugim usporedivim standardiziranim uvjetima ispitivanja i metodama utvrđivanja. — Poduzet će se mjere za smanjenje emisija buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom radova obnove, kako je opisano na stranici X. u planu za oporavak i otpornost.
--	--	---

Primjer 2.: Gospodarenje otpadom (obrada građevinskog otpada i otpada od rušenja)

Opis mjere

Ova je mjera ulaganje u izgradnju postrojenja za recikliranje građevinskog otpada i otpada od rušenja. Konkretnije, riječ je o postrojenjima za razvrstavanje i obradu odvojeno prikupljenih, neopasnih i krutih tokova otpada, uključujući onaj iz komponente za obnovu zgrada plana za oporavak i otpornost. U postrojenjima se recikliraju neopasni i kruti otpad u sekundarne sirovine primjenom postupka mehaničke preobrazbe. Cilj je mjere pretvoriti više od 50 % mase obrađenog odvojeno prikupljenog, neopasnog i krutog otpada u sekundarne sirovine koje su prikladne za zamjenu primarnih građevinskih materijala.

Dio 1. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Navedite za koje je od sljedećih okolišnih ciljeva potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete	Da	Ne	Obrazloženje ako je odabrano „Ne”
Ublažavanje klimatskih promjena		X	Mjera je prihvatljiva za područje intervencije 045a iz Priloga Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost sa 100-postotnim koeficijentom za ciljeve u području klimatskih promjena jer su tehničke specifikacije potpore postrojenjima za recikliranje uvjetovane postizanjem stope konverzije od 50 %. Zbog cilja mjere i prirode područja intervencije doprinos cilju ublažavanja klimatskih promjena je izravan.
Prilagodba klimatskim promjenama	X		
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa. Nisu utvrđeni rizici od uništavanja okoliša povezani s očuvanjem kvalitete vode i nestašicom vode. U skladu s Direktivom 2011/92/EU u fazi analitičkog pregleda u okviru postupka procjene utjecaja na okoliš zaključeno je da se ne očekuju značajni učinci. Ako se građevinski otpad i otpad od rušenja skladište prije obrade, morat će biti prekriveni i morat će se kontrolirati infiltracija vode na lokaciji kako bi se izbjeglo ispiranje onečišćujućih tvari iz obrađenog otpada u lokalni vodonosnik u slučaju kiše.

Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje		X	Mjera je prihvatljiva za područje intervencije 045a iz Priloga Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost sa 100-postotnim koeficijentom za okolišne ciljeve jer su tehničke specifikacije potpore postrojenjima za recikliranje uvjetovane postizanjem stope konverzije od 50 %. Zbog cilja mjere i prirode područja intervencije doprinos cilju kružnog gospodarstva je izravan. Mjera je u skladu s [nacionalnim/regionalnim/lokalnim] planom gospodarenja otpadom.
Sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka, vode ili zemlje		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa. U skladu s Direktivom 2011/92/EU u fazi analitičkog pregleda u okviru postupka procjene utjecaja na okoliš zaključeno je da se ne očekuju znatni učinci zbog mjera poduzetih za smanjenje emisija buke, prašine i onečišćujućih tvari u okviru izgradnje postrojenja za recikliranje i njegovih aktivnosti (razvrstavanje i obrada otpada). U postrojenjima koja se podupiru mjerom primjenjuju se najbolje raspoložive tehnike opisane u referentnom dokumentu o najboljim raspoloživim tehnikama za sektor obrade otpada. Mjere poduzete za smanjenje emisija buke, prašine i onečišćujućih tvari tijekom građevinskih radova opisane su na stranici X. u planu za oporavak i otpornost.
Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa. Operacija se ne provodi na osjetljivim područjima sa stajališta biološke raznolikosti ili u blizini tih područja (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, lokalitete uvrštene na popis svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja bioraznolikosti te druga zaštićena područja). U skladu s direktivama 2011/92/EU i 92/43/EEZ u fazi analitičkog pregleda u okviru postupka procjene utjecaja na okoliš zaključeno je da se ne očekuju značajni učinci.

Dio 2. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Pitanja	Ne	Materijalno obrazloženje
Prilagodba klimatskim promjenama: očekuje li se da će mjera dovesti do povećanja štetnog učinka trenutačne ili očekivane buduće klime na samu mjeru ili na ljude, prirodu ili imovinu?	X	Budući da se mjera odnosi na dva postrojenja koja se grade u blizini poplavnih područja i da je očekivani životni vijek postrojenja dulji od 10 godina, provedena je pouzdana procjena klimatskog rizika i osjetljivosti na temelju najmodernijih klimatskih predviđanja u visokoj rezoluciji za velik broj budućih scenarija u skladu s očekivanim životnim vijekom postrojenja. Zaključci procjene uključeni su u strukturu mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost).

		Osim toga, mjerom se utvrđuje obveza gospodarskih subjekata da izrade plan provedbe rješenja za prilagodbu kako bi se smanjili materijalni fizički klimatski rizici za postrojenja za recikliranje materijala (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost). Obveza podrazumijeva da rješenja za prilagodbu ne utječu negativno na rad na prilagodbi ili otpornost na fizičke klimatske rizike drugih ljudi, prirode, imovine i drugih gospodarskih aktivnosti te da su u skladu s lokalnim, sektorskim, regionalnim ili nacionalnim naporima za prilagodbu.
--	--	--

Primjer 3.: Postrojenje za spaljivanje otpada (primjer neusklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete)

Opis mjere

Mjera se sastoji od ulaganja za potporu izgradnji novih spalionica otpada kako bi se povećao postojeći kapacitet u zemlji. Cilj je mjere smanjiti odlaganje neopasnog krutog komunalnog otpada na odlagališta i proizvesti energiju spaljivanjem otpada (energetska uporaba).

Dio 1. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Navedite za koje je od sljedećih okolišnih ciljeva potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete	Da	Ne	Obrazloženje ako je odabrano „Ne”
Ublažavanje klimatskih promjena	X		
Prilagodba klimatskim promjenama	X		
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa		X	U ovom konkretnom slučaju aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv utjecaj na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa. Postoje dokazi da mjera neće dovesti do rizika od uništavanja okoliša povezanih s očuvanjem kvalitete vode i nestašicom vode u skladu s Okvirnom direktivom o vodama (2000/60/EZ). U skladu s Direktivom 2011/92/EU, u fazi analitičkog pregleda postupka procjene utjecaja na okoliš zaključeno je da se ne očekuju značajni učinci.
Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje	X		
Sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka, vode ili zemlje	X		
Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava	X		

Dio 2. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Pitanja	Ne	Materijalno obrazloženje
Ublažavanje klimatskih promjena: očekuje li se da će mjera dovesti do znatnih emisija stakleničkih plinova?	X	Cilj je postrojenja koja se podupiru mjerom smanjiti emisije CO₂ fosilnog podrijetla na najmanju moguću mjeru. To se postiže spaljivanjem isključivo biomase (a ne fosilnog materijala). To je potkrijepljeno (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost) i uključeno u relevantne ciljeve povezane s komponentom Y. Uspostavljen je plan praćenja istjecanja emisija stakleničkih plinova u svim postrojenjima, posebno iz otpada pohranjenog za obradu, što je vidljivo u strukturi mjere na stranici X. plana za oporavak i otpornost.
Prilagodba klimatskim promjenama: očekuje li se da će mjera dovesti do povećanja štetnog učinka trenutačne ili očekivane buduće klime na samu mjeru ili na ljude, prirodu ili imovinu?	X	Budući da se mjera odnosi na tri spalionice otpada na područjima podložnima odronu tla s očekivanim životnim vijekom postrojenja od 25 do 30 godina, provedena je temeljita procjena klimatskog rizika i osjetljivosti na temelju najmodernijih klimatskih projekcija u visokoj rezoluciji za velik broj budućih scenarija u skladu s očekivanim životnim vijekom postrojenja. Zaključci procjene uključeni su u strukturu mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost). Osim toga, mjerom se utvrđuje obveza gospodarskih subjekata da izrade plan provedbe rješenja za prilagodbu kako bi se smanjili materijalni fizički klimatski rizici za spalionice otpada (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost). Obveza podrazumijeva da rješenja za prilagodbu ne utječu negativno na rad na prilagodbi ili otpornost na fizičke klimatske rizike drugih ljudi, prirode, imovine i drugih gospodarskih aktivnosti te da su u skladu s lokalnim, sektorskim, regionalnim ili nacionalnim naporima za prilagodbu.
Prelazak na kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje: očekuje li se da će mjera: (i) dovesti do znatnog povećanja stvaranja, spaljivanja ili odlaganja otpada, osim spaljivanja opasnog otpada koji se ne može reciklirati; ili (ii) dovesti do znatnih neučinkovitosti u izravnoj ili neizravnoj uporabi bilo kojeg prirodnog resursa u bilo kojoj fazi njegova životnog ciklusa koje nisu svedene na najmanju moguću mjeru odgovarajućim mjerama; ili (iii) uzrokovati bitnu i dugoročnu štetu okolišu u odnosu na kružno gospodarstvo?	Primjer neusklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete	Iako je cilj te mjere preusmjeriti, među ostalim, zapaljivi otpad koji se ne može reciklirati s odlagališta, Komisija bi vjerojatno smatrala da se tom mjerom razvija ili „dovodi do znatnog povećanja stvaranja, spaljivanja ili odlaganja otpada, uz iznimku spaljivanja opasnog otpada koji se ne može reciklirati” iz sljedećih razloga. Izgradnja novih spalionica otpada radi povećanja postojećeg kapaciteta za spaljivanje u zemlji dovodi do znatnog povećanja spaljivanja otpada koji nije obuhvaćen kategorijom opasnog otpada koji se ne može reciklirati. Stoga se time izravno krši članak 17. stavak 1. točka (d) podtočka ii. („Bitna šteta za okolišne ciljeve”) Uredbe o taksonomiji. Mjerom se otežava razvoj i primjena dostupnih alternativnih rješenja s malim učinkom koja imaju veću okolišnu učinkovitost (npr. ponovna uporaba, recikliranje) i mogla bi dovesti do vezanosti o imovini s velikim učinkom, uzimajući u obzir njezin životni vijek i kapacitet. Znatne količine neopasnog otpada (koji se može reciklirati i koji se ne može reciklirati, bez razlike) mogle bi se upotrebljavati kao ulazni materijal, čime se u pogledu otpada koji se može reciklirati otežava obrada na višoj razini hijerarhije otpada, uključujući recikliranje. Time bi se ugrozilo ostvarivanje ciljeva za recikliranje na nacionalnoj/regionalnoj razini i nacionalnog/regionalnog/lokalnog plana gospodarenja otpadom donesenog u skladu s izmijenjenom Okvirnom direktivom o otpadu.

Sprečavanje i kontrola onečišćenja: očekuje li se da će mjera dovesti do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju?	X	Mjerom se propisuje da postrojenja koja se njome podupiru moraju primjenjivati najbolje raspoložive tehnike utvrđene u zaključcima o najboljim raspoloživim tehnikama (NRT-i) za spaljivanje otpada (Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/2010). To je osigurano strukturom mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost). Postrojenja koja se podupiru mjerom dobila su odgovarajuću okolišnu dozvolu te provode ublažavanje i praćenje učinaka na okoliš, na temelju mjera za smanjenje i kontrolu razine buke, prašine i drugih onečišćujućih tvari tijekom gradnje, održavanja i rada (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost).
Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: očekuje li se da će mjera biti: (i) u znatnoj mjeri štetna za dobro stanje i otpornost ekosustava; ili (ii) štetna za stanje očuvanosti staništa i vrsta, među ostalim onih od interesa za Uniju?	X	Provedena je procjena utjecaja na okoliš ili pregled u skladu s Direktivom 2011/92/EU te se provode/provest će se potrebne mjere ublažavanja za zaštitu okoliša koje se odražavaju u ključnim etapama i ciljevima mjere X u komponenti Y (vidjeti stranicu X u planu za oporavak i otpornost). Spalionice neće biti smještene na osjetljivim područjima sa stajališta biološke raznolikosti ili u blizini tih područja (uključujući mrežu zaštićenih područja Natura 2000, lokalitete uvrštene na popis svjetske baštine UNESCO-a i ključna područja bioraznolikosti te druga zaštićena područja).

Primjer 4.: Prometna infrastruktura (ceste)

Opis mjere

Ta bi se mjera sastojala od ulaganja u dvije podmjere:

- Izgradnja nove autoceste, koja je dio osnovne mreže TEN-T, čiji je cilj i. bolje povezivanje udaljene regije države članice s ostatkom zemlje i ii. poboljšanje sigurnosti na cestama.
- Izgradnja stanica za električno punjenje (jedna stanica za punjenje na deset vozila) i za punjenje vodikom (jedna svakih X km) duž nove autoceste.

Dio 1. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Navedite za koje je od sljedećih okolišnih ciljeva potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete		Da	Ne	Obrazloženje ako je odabrano „Ne”
Ublažavanje klimatskih promjena	Izgradnja nove autoceste	X		
	Izgradnja infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom		X	Ta podmjera prihvatljiva je za područje intervencije 077 iz Priloga Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost uz 100-postotni koeficijent za ciljeve u području klimatskih promjena.

				Osim toga, infrastrukturom za električno punjenje i punjenje vodikom (koja će se temeljiti na zelenom vodikom koji se proizvodi elektrolizatorima) promiče se elektrifikacija te se kao takva može smatrati nužnim ulaganjem koje će omogućiti prelazak na učinkovito klimatski neutralno gospodarstvo. Obrazloženje i dokazi o povećanju kapaciteta proizvodnje energije iz obnovljivih izvora na nacionalnoj razini navedeni su u komponenti X, na stranicama Y.–Z. u planu za oporavak i otpornost.
Prilagodba klimatskim promjenama	X			
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa	X			
Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje	X			
Sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka, vode ili zemlje	X			
Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava	X			

Dio 2. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Pitanja	Ne	Materijalno obrazloženje
Ublažavanje klimatskih promjena: očekuje li se da će mjera dovesti do znatnih emisija stakleničkih plinova?	X	(Samo u pogledu podmjere za izgradnju nove autoceste;) Ne očekuje se da će mjera dovesti do znatnih emisija stakleničkih plinova jer je nova autocesta dio sveobuhvatnog prometnog plana ⁽¹⁾ čiji je cilj dekarbonizacija prometa u skladu s klimatskim ciljevima za 2030. i 2050. Konkretno, to je omogućeno sljedećim pratećim mjerama: — povezivanje ulaganja u ceste s infrastrukturom za električno punjenje i punjenje vodikom; — reforma X (stranice Y.–Z.) te komponente, kojom se uvodi naplata cestarine za tu cestu i druge; — reforma Y (stranice Y.–Z.) te komponente, kojom se povećava oporezivanje konvencionalnih goriva; — reforma Z (stranice Y.–Z.) te komponente, kojom se potiče kupnja vozila s nultim emisijama; — i mjere XX i XY (stranice Y.–Z.) te komponente, kojima se podupire prelazak na željeznički prijevoz i/ili prijevoz unutarnjim plovnim putovima.

⁽¹⁾ Ili, ako nema sveobuhvatnog održivog prometnog plana, posebna analiza troškova i koristi provedena na razini projekta pokazuje da sam projekt dovodi do smanjenja / ne dovodi do povećanja emisija stakleničkih plinova tijekom svojeg životnog ciklusa.

<i>Prilagodba klimatskim promjenama:</i> očekuje li se da će mjera dovesti do povećanja štetnog učinka trenutačne ili očekivane buduće klime na samu mjeru ili na ljude, prirodu ili imovinu?	X	Budući da se mjera odnosi na izgradnju ceste i povezane infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom na području koje je podložno toplinskom stresu i varijabilnosti temperature i da je očekivani životni vijek imovine dulji od 10 godina, provedena je procjena klimatskog rizika i osjetljivosti na temelju klimatskih predviđanja za velik broj budućih scenarija u skladu s očekivanim životnim vijekom postrojenja. Konkretno, provedena je analiza rizika od poplave i utvrđena su dva segmenta u kojima je potrebno provesti posebno rješenje za prilagodbu. Posebna pozornost posvećena je osjetljivim elementima kao što su mostovi i tuneli. Zaključci procjene uključeni su u strukturu mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost). Osim toga, mjerom se utvrđuje obveza gospodarskih subjekata da izrade plan provedbe rješenja za smanjenje materijalnih fizičkih klimatskih rizika za ceste i povezanu infrastrukturu za punjenje i opskrbu gorivom (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost). Obveza podrazumijeva da rješenja za prilagodbu ne utječu negativno na rad na prilagodbi ili otpornost na fizičke klimatske rizike drugih ljudi, prirode, imovine i drugih gospodarskih aktivnosti te da su u skladu s lokalnim, sektorskim, regionalnim ili nacionalnim naporima za prilagodbu.
<i>Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa:</i> očekuje li se da će mjera biti štetna: (i) za dobro stanje ili dobar ekološki potencijal vodnih tijela, među ostalim površinskih i podzemnih voda; ili (ii) za dobro stanje okoliša morskih voda?	X	Provedena je procjena utjecaja na okoliš za izgradnju ceste i postavljanje povezane infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom u skladu s Direktivom 2011/92/EU. Provest će se potrebne mjere ublažavanja za zaštitu okoliša, što je vidljivo u strukturi mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost). Procjena utjecaja na okoliš uključuje procjenu utjecaja na vode u skladu s Direktivom 2000/60/EZ, a utvrđeni rizici uzeti su u obzir pri osmišljavanju mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost). Rizici od uništavanja okoliša povezani s očuvanjem kvalitete vode i izbjegavanjem nestašice vode utvrđuju se i rješavaju u skladu sa zahtjevima iz Direktive 2000/60/EZ (Okvirna direktiva o vodama) i s pomoću plana upravljanja riječnim slivovima izrađenog za potencijalno zahvaćena vodna tijela uz savjetovanje s relevantnim dionicima (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost).

<i>Prelazak na kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje: očekuje li se da će mjera:</i> (i) dovesti do znatnog povećanja stvaranja, spaljivanja ili odlaganja otpada, osim spaljivanja opasnog otpada koji se ne može reciklirati; ili (ii) dovesti do znatnih neučinkovitosti u izravnoj ili neizravnoj uporabi bilo kojeg prirodnog resursa u bilo kojoj fazi njegova životnog ciklusa koje nisu svedene na najmanju moguću mjeru odgovarajućim mjerama; ili (iii) uzrokovati bitnu i dugoročnu štetu okolišu u odnosu na kružno gospodarstvo?	X	Mjerom se od subjekata koji provode gradnju cesta zahtijeva da osiguraju da se najmanje 70 % (masenog udjela) neopasnog građevinskog otpada i otpada od rušenja koji nastane na gradilištu pri izgradnji ceste i povezane infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom (osim prirodnog materijala iz kategorije 17 05 04 Europskog popisa otpada utvrđenog Odlukom Komisije 2000/532/EZ) pripremi za ponovnu uporabu, recikliranje i druge postupke uporabe materijala, uključujući postupke nasipavanja u kojima se otpad koristi kao zamjena za druge materijale, u skladu s hijerarhijom otpada i Protokolom EU-a za gospodarenje građevinskim otpadom i otpadom od rušenja. Subjekti će ograničiti stvaranje otpada tijekom gradnje, u skladu s Protokolom EU-a za gospodarenje građevinskim otpadom i otpadom od rušenja te uzimajući u obzir najbolje raspoložive tehnike, i omogućit će ponovnu uporabu i visokokvalitetno recikliranje selektivnim uklanjanjem materijala upotrebom dostupnih sustava sortiranja građevinskog otpada.
<i>Sprečavanje i kontrola onečišćenja: očekuje li se da će mjera dovesti do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju?</i>	X	Ne očekuje se da će mjera dovesti do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak jer je dio sveobuhvatnog prometnog plana te je u skladu s nacionalnim programom kontrole onečišćenja zraka. Konkretno, to je omogućeno sljedećim pratećim mjerama: — povezivanje ulaganja u ceste s infrastrukturom za električno punjenje i punjenje vodikom; — reforma X (stranice Y.–Z.) te komponente, kojom se uvodi naplata cestarine za tu cestu i druge; — reforma Y (stranice Y.–Z.) te komponente, kojom se povećava oporezivanje konvencionalnih goriva; — reforma Z (stranice Y.–Z.) te komponente, kojom se potiče kupnja vozila s nultim emisijama; — i mjere XX i XY (stranice Y.–Z.) te komponente, kojima se podupire prelazak na željeznički prijevoz i/ili prijevoz unutarnjim plovnim putevima. Osim toga, buka i vibracije uzrokovane upotrebom cesta i povezane infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom smanjit će se uvođenjem zidnih prepreka koje su u skladu s Direktivom 2002/49/EZ.

Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: očekuje li se da će mjera biti:	X	Provedena je procjena utjecaja na okoliš za izgradnju ceste i postavljanje povezane infrastrukture za punjenje i opskrbu gorivom u skladu s Direktivom 2011/92/EU i Direktivom 92/43/EEZ. Potrebne mjere ublažavanja za smanjenje fragmentacije i degradacije zemljišta, posebno zeleni koridori i druge mjere za povezanosti staništa, te relevantne zaštićene životinjske vrste navedene u Prilogu IV. Direktive 92/43/EEC, temelje se na utvrđenim ciljevima očuvanja i provedene su, što se odražava u strukturi mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost).
(i) u znatnoj mjeri štetna za dobro stanje i otpornost ekosustava; ili		
(ii) štetna za stanje očuvanosti staništa i vrsta, među ostalim onih od interesa za Uniju?		

Primjer 5.: Program poticaja za zamjenu starijih vozila (primjer neusklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete)

Opis mjere

Ta je mjera program poticaja za zamjenu automobila s motorom s unutarnjim izgaranjem koji se trenutno upotrebljavaju učinkovitijim vozilima koja također koriste unutarnje izgaranje (npr. dizela ili benzina). Poticaj je u obliku jedinstvenog iznosa bespovratnih sredstava po rashodovanom i nabavljenom automobilu, ali može imati i sofisticiraniji oblik (porezni odbitak).

Cilj je mjere zamijeniti starija vozila koja više onečišćuju s novijim vozilima koja manje onečišćuju okoliš. Za potrebe ovog primjera pretpostavlja se da taj program zahtijeva samo prijelaz na novu generaciju proizvoda (na primjer, sljedeća razina normi Euro) u okviru iste tehnologije.

Dio 1. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Navedite za koje je od sljedećih okolišnih ciljeva potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete	Da	Ne	Obrazloženje ako je odabrano „Ne”
Ublažavanje klimatskih promjena	X		
Prilagodba klimatskim promjenama		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa.
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa.
Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje	X		
Sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka, vode ili zemlje	X		
Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa.

Dio 2. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Pitanja	Ne	Materijalno obrazloženje
Ublažavanje klimatskih promjena: očekuje li se da će mjera dovesti do znatnih emisija stakleničkih plinova?	Primjer neusklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete	Iz automobila s unutarnjim izgaranjem nastaje CO₂ (i emisije čestica, NO, hlapljivi organski spojevi i razni drugi opasni onečišćivači zraka, uključujući benzen). Kad je riječ o ublažavanju klimatskih promjena, kupnjom novih automobila (koji bi zamijenili stare) smanjile bi se emisije, ali ostale bi znatne emisije stakleničkih plinova (prosječne emisije CO₂ izmjerene u laboratorijskim ispitivanjima novih osobnih automobila registriranih u EU-u i Islandu 2018. iznosile su 120,8 grama CO₂ po kilometru). Komisija će vjerojatno odbaciti i argument da se ulaganjem ne krši načelo nenanošenja bitne štete jer su dizelska ili benzinska vozila nove generacije najbolja dostupna alternativa u tom sektoru. Električni automobili bolja su alternativa s većom ekološkom učinkovitošću (tj. nižim razinama emisija tijekom životnog ciklusa) u tom sektoru u pogledu ublažavanja klimatskih promjena. Stoga je vjerojatno da će Komisija smatrati da bi taj program gospodarenja otpadom bitno štetio ublažavanju klimatskih promjena.
Kružno gospodarstvo i gospodarenje otpadom: očekuje li se da će mjera: (i) dovesti do znatnog povećanja stvaranja, spaljivanja ili odlaganja otpada, osim spaljivanja opasnog otpada koji se ne može reciklirati; ili (ii) dovesti do znatnih neučinkovitosti u izravnoj ili neizravnoj uporabi bilo kojeg prirodnog resursa u bilo kojoj fazi njegova životnog ciklusa koje nisu svedene na najmanju moguću mjeru odgovarajućim mjerama; ili (iii) uzrokovati bitnu i dugoročnu štetu okolišu u odnosu na kružno gospodarstvo?	X	Uspostavljene su mjere za gospodarenje otpadom u fazi uporabe (održavanje) i na kraju životnog vijeka voznog parka, među ostalim ponovnom uporabom i recikliranjem akumulatora i elektroničkih komponenti (posebno ključnih sirovina), u skladu s hijerarhijom otpada. Uračunati su učinci proizvodnje, a programom se neće poticati prijevremeno rashodovanje uporabnih vozila. Konkretno, u skladu s programom svaki rashodovani automobil mora se obraditi u ovlaštenom postrojenju za obradu u skladu s Direktivom o otpadnim vozilima (2000/53/EZ), što se dokazuje potvrdom koja je nužna za sudjelovanje u programu. Osim toga, mjera je popraćena aktivnošću kojom se ovlaštena postrojenja za obradu potiču na prikupljanje dijelova radi krajnje ponovne uporabe i ponovne proizvodnje.
Sprečavanje i kontrola onečišćenja: očekuje li se da će mjera dovesti do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari ⁽²⁾ u zrak, vodu ili zemlju?	Primjer neusklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete	Automobili s motorom s unutarnjim izgaranjem ispuštaju, među ostalim, ugljikov monoksid (CO), čestice (PM), dušikove okside (NO_x) i neizgorene ugljikovodike (HC). S obzirom na tipične prakse i regulatorne zahtjeve u industriji ⁽³⁾, Komisija vjerojatno neće smatrati da mjera ne dovodi do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, iz razloga sličnih onima utvrđenima za ublažavanje klimatskih promjena.

⁽²⁾ Onečišćujuća tvar znači tvar, vibracija, toplina, buka, svjetlost ili drugi kontaminanti prisutni u zraku, vodi ili zemlji koji mogu biti štetni za ljudsko zdravlje ili okoliš.

⁽³⁾ Sastav varira u benzinskim i dizelskim motorima. Uredbom 715/2007/EZ utvrđuju se granične vrijednosti emisija Euro 5 i Euro 6 za automobile u pogledu reguliranih onečišćujućih tvari, posebice dušikovih oksida (NO_x, tj. kombiniranih emisija NO i NO₂), od 80 mg/km.

Primjer 6.: Navodnjavanje zemljišta*Opis mjere*

Mjerom se prvenstveno predviđaju ulaganja u postojeći sustav navodnjavanja koji se već koristi u regiji X radi primjene učinkovitijih metoda navodnjavanja i promicanja sigurne ponovne uporabe obnovljene vode. Cilj je nadoknaditi nestašicu vode u tlu uzrokovanu sušama i tako pridonijeti prilagodbi klimatskim promjenama, posebno u pogledu poljoprivrednih kultura. Mjera će biti popraćena promicanjem i podupiranjem održivih poljoprivrednih praksi, posebno održivijih i učinkovitijih sustava navodnjavanja i mjera prirodnog zadržavanja vode, prelaska na usjeve i prakse upravljanja s nižim potrebama za vodom te održivijih praksi gnojidbe.

Dio 1. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Navedite za koje je od sljedećih okolišnih ciljeva potrebna materijalna ocjena usklađenosti mjere s načelom nenanošenja bitne štete	Da	Ne	Obrazloženje ako je odabrano „Ne”
Ublažavanje klimatskih promjena		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa. To je zajamčeno jer će novi sustav/oprema biti energetski učinkoviti te neće doći do povećanja apsolutnih emisija stakleničkih plinova unatoč skromnom povećanju navodnjavanog područja i/ili zato što će električna energija za napajanje opreme biti dobivena iz energije vjetra ili sunca. Navodnjavanjem se neizravno može olakšati nastavak poljoprivrednih praksi kojima se ugrožava funkcija ponora ugljika u poljoprivrednim tlima ili ih se čak može pretvoriti u neto onečišćivače. Smisljena promidžba i potpora za održive poljoprivredne prakse u okviru mjere upućuje da u tom području nema daljnjeg pogoršanja i trebale bi dovesti do poboljšanja.
Prilagodba klimatskim promjenama	X		
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa	X		
Kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje		X	Aktivnost koja se podupire mjerom ima neznatan predvidiv učinak na taj okolišni cilj, uzimajući u obzir izravne i primarne neizravne učinke tijekom cijelog životnog ciklusa. Mjera neće dovesti do znatnih neučinkovitosti u upotrebi resursa niti do povećanja stvaranja otpada.
Sprečavanje i kontrola onečišćenja zraka, vode ili zemlje	X		
Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava	X		

Dio 2. kontrolnog popisa za ocjenu usklađenosti s načelom nenanošenja bitne štete

Pitanja	Ne	Materijalno obrazloženje
Prilagodba klimatskim promjenama: očekuje li se da će mjera dovesti do povećanja štetnog učinka trenutačne ili očekivane buduće klime na samu mjeru ili na ljude, prirodu ili imovinu?	X	Ne očekuje se da će mjera biti štetna za prilagodbu klimatskim promjenama iz sljedećih razloga: — Glavnim dijelom mjere u ograničenoj se mjeri pridonosi poboljšanju otpornosti na učinke klimatskih promjena u kratkoročnom razdoblju jer se njome poboljšava navodnjavanje bez povećanja zahvaćanja vode. Taj pozitivan doprinos moguć je samo ako je trenutačno i predviđeno stanje predmetnih vodnih tijela dobro (ili se prema pouzdanim predviđanjima ne očekuje pogoršanje na manje od dobrog stanja). Ako to ne bi bio slučaj, stopa zahvaćanja bila bi neodrživa, a ulaganje se ne bi smatralo mjerom prilagodbe klimatskim promjenama (te bi se smatralo graničnim slučajem mjere loše prilagodbe), čak i ako se ne pogorša početna situacija jer bi se time produžio životni vijek temeljno neodržive strukture. Mjera je u načelu prihvatljiva za područje intervencije 040 iz Priloga Uredbi o Mehanizmu za oporavak i otpornost uz 40-postotni koeficijent za ciljeve u području klimatskih promjena jer je to mjera za gospodarenje vodom čiji je cilj upravljanje nestašicom vode koju pogoršavaju rizici povezani s klimom, kao što su suše. — Za razliku od toga, promicanje održivih poljoprivrednih praksi i mjera za prirodno zadržavanje vode uklopilo bi se u područje intervencije 037, čime bi se izravno podupirao cilj prilagodbe klimatskim promjenama. Da bi cijela mjera bila svrstana u područje intervencije 037, trebalo bi prevladavati ili biti dovoljno uvjerljivo veličinom, opsegom i detaljnošću.
Održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa: očekuje li se da će mjera biti štetna: i. za dobro stanje ili dobar ekološki potencijal vodnih tijela, među ostalim površinskih i podzemnih voda; ili ii. za dobro stanje okoliša morskih voda?	X	Ne očekuje se da će mjera biti štetna za održivu uporabu i zaštitu vodnih i morskih resursa. Mjera je usmjerena na poboljšanje održive uporabe vodnih resursa, posebno kroz sljedeće: — podupiranje poljoprivrednika u prelasku na usjeve i prakse upravljanja s manjim potrebama za vodom; podupiranje poljoprivrednika u provedbi mjera kojima se povećava sposobnost zadržavanja vode u tlu i pohrana vode na razini poljoprivrednog gospodarstva; — uvođenje sustava navodnjavanja kojim se omogućuje ponovna uporaba vode u skladu s Okvirnom direktivom o vodama i koji ne dovodi do povećanja zahvaćanja vode. Mjera će uključivati ulaganja u infrastrukturu kako bi se omogućila sigurna ponovna uporaba obnovljene vode za poljoprivredne potrebe. Tim će se ulaganjem omogućiti upotreba pročišćenih komunalnih otpadnih voda za navodnjavanje obližnjih polja s usjevima i priprema za primjenu nove Uredbe o minimalnim zahtjevima za ponovnu upotrebu vode (EU/2020/741); — ulaganje u održivije i učinkovitije sustave navodnjavanja koji zahtijevaju manje vode, kao što je lokalizirano navodnjavanje. To će istodobno dovesti do manjeg istjecanja hranjivih tvari u podzemne vode, kao i u okolna vodna tijela na kopnu;

		— ako aktivnost uključuje zahvaćanje vode, nadležno tijelo izdalo je dozvolu za zahvaćanje vode kojom se utvrđuju uvjeti za izbjegavanje pogoršanja i osigurava da predmetna vodna tijela postignu dobro količinsko stanje (u slučaju podzemnih voda) ili dobro ekološko stanje ili potencijal (u slučaju površinskih voda) najkasnije do 2027., u skladu sa zahtjevima Okvirne direktive o vodama 2000/60/EZ; — provedena je procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom o procjeni utjecaja na okoliš te su sve potrebne mjere za ublažavanje utvrđene i ugrađene u strukturu predmetne mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost).
<i>Sprečavanje i kontrola onečišćenja: očekuje li se da će mjera dovesti do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju?</i>	X	Ne očekuje se da će mjera dovesti do znatnog povećanja emisija onečišćujućih tvari u zrak, vodu ili zemlju s obzirom na sljedeće: — upotreba opreme koja iznimno učinkovito koristi energiju ili one koja se napaja iz obnovljivih izvora energije; — uvođenjem učinkovitijih sustava navodnjavanja (kako je prethodno objašnjeno) smanjit će se otjecanje hranjivih tvari iz poljoprivrede. — podupiranjem poljoprivrednika u prelasku na usjeve i prakse upravljanja s manjim potrebama za vodom i povećanjem dostupnosti vode na razini poljoprivrednoga gospodarstva, za navodnjavanje će se upotrebljavati manje vode; — podupirat će se održive poljoprivredne prakse za koje će se trošiti manje pesticida, što će dovesti do manjeg onečišćenja vode i tla.
<i>Zaštita i obnova bioraznolikosti i ekosustava: očekuje li se da će mjera biti:</i> i. u znatnoj mjeri štetna za dobro stanje i otpornost ekosustava; ili ii. štetna za stanje očuvanosti staništa i vrsta, među ostalim onih od interesa za Uniju?	X	Mjera neće imati štetne učinke na bioraznolikost i ekosustave iz sljedećih razloga: — projekti navodnjavanja obuhvaćeni ovom mjerom ne nalaze se na zaštićenim područjima ili neće imati negativne učinke na takva područja s obzirom na ciljeve očuvanja. Svako uznemiravanje vrsta ili negativan utjecaj na staništa izvan tih područja tijekom faze izgradnje i u fazi rada izbjegavat će se poduzimanjem mjera za sprečavanje i ublažavanje, koje su ugrađene u strukturu predmetne mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost); — provedena je procjena utjecaja na okoliš u skladu s Direktivom o procjeni utjecaja na okoliš te su sve potrebne mjere za ublažavanje utvrđene i ugrađene u strukturu predmetne mjere (vidjeti stranicu X. u planu za oporavak i otpornost); — u skladu je sa zahtjevima Direktive o staništima i Direktive o pticama; provedena je procjena iz članka 6. stavka 3. Direktive o staništima (u ovom konkretnom slučaju integrirana u postupak procjene utjecaja na okoliš) kojom su isključeni znatni učinci na područja mreže Natura 2000; — zbog podupiranja održivih poljoprivrednih praksi koristit će se manje pesticida, čime će se ublažiti negativan učinak na biološku raznolikost (kukci, ptice, život u tlu), a može uključivati i veću raznolikost usjeva, čime se isto tako podupire biološka raznolikost.